Сийле а хоастам а хилба лаьттанцарей хьайбайи продукташ яхара а паччахьалкхенга йоккара а планаш, социалистически декхараш толаме кхоачашдаьча юрта боахама къахьегамхой!

(КПСС ЦК ТӀехьехайаш[illegible]).

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВӀАШАГӀКХЕТА!

СЕРДАЛО

Свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГӀалгӀай обкома, Нохч-ГӀалгӀай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛ 1923 ШЕРА ДИНЗ

№ 129 (3906). | Шинарди, 27 октябрь, 1964 шу. | Мах 2 кап.

РОССЕРЧА АХАРХОЙ ЙОККХА КОТАЛО

АМБАРАШКА—2 МИЛЛИАРДИ 353 МИЛЛИОНИ ПУИТ ЯЛАТА

КПСС Центральни Комитетах СССР Министрий Советах боккха ловца баьккхар Российски Федераце колхазхоша, совхозий болхлошта, юрта боахама специалисташта, [illegible], партийни, советски, бахама, профсоюзни, комсомольски организацей боахлошта къахьегама сий дола котало цар [illegible] — паччахьалкхенга ялат доккхара план толаме кхоачашьярах.

РСФСР юрта боахама къахьегамхоша Даьхен амбараш чу [illegible] 2 миллиарди 353 миллиони пунт ялата, [illegible], эггара дукхагӀа ялаташ хьийкьа хиннача 1902 шера дӀадениа хинначул 136 миллион пунт дукхагӀа. [illegible] продовольствении культура — [illegible] паччахьалкхенга доккхад 1 миллиарди 270 миллиони пунт.

Шоай боккхача коталонца, йоах КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советах ловца боаниаш, Российски Федераце къахьегамхоша [illegible] дола дакъе лаьцар вай мехка экономически низ [illegible], къахьегамхоша шоай боккха коммунистически сихалах а коммунизм хьалхара гӀулакха боарам [illegible] чӀоагӀа шоай [illegible] хилар а.

Махка ялата ресурсаш совъяхар дукъа [illegible] [illegible] толамаш даьлар Ростовски, [illegible], Саратовски, Оренбургски, Омски областий, Башкирски АССР, Воронежски, Куйбышевски областий, Татарски АССР, Калмыцки АССР, Пензенски, Тамбовски, Белгородски, Иркутски, Курски, Ульяновски, кхыча областий, крайи, автономни республикай юрта боахама къахьегамхоша.

Республика колхазашеи совхозашеи укх шера [illegible] дукхагӀа [illegible], [illegible] шекара свекла, [illegible], [illegible] [illegible]. [illegible] дукхагӀа [illegible] [illegible] хьайбашта.

Российски Федераце къахьегамхоша [illegible] [illegible] [illegible] чӀоагӀа [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] Центральни Комитетах Советски правительства [illegible] [illegible] дорога [illegible] дӀахо [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] толамаш дахар.

* * *

Ялат кийчдара план [illegible] [illegible] [illegible] КПСС Центральни Комитетага СССР Министрий Советага [illegible] боц, РСФСР-а йолча КПСС ЦК Бюрой РСФСР Министрий Советий шоай рапорта тӀа [illegible], [illegible] дукха ялат Российски Федераце [illegible] а [illegible] Советски Даьхенга, [illegible].

Ялат паччахьалкхенга дӀахо а [illegible].

Укх деношка республика юрта [illegible] [illegible] [illegible] гӀулакхаш [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] культура [illegible], [illegible] зябь аьха [illegible], [illegible] хьайбашкара йоаха продукташ [illegible] [illegible] кхоачашьяра, [illegible] шера [illegible] [illegible] [illegible] чӀоагӀа [illegible] йоллара.

Российски Федераце къахьегамхоша КПСС [illegible] Центральни Комитета, СССР Министрий Совета дош лу, шоаш дӀахо а юрта боахама продукташ дукхагӀа яхар дукъа тӀагӀерта къовсам лоаттабергхилярах, КПСС XXII-ча съезда решенеш, коммунистически парте Программа толаме кхоачашьяра низ кхоборг ца хилар, вай махка коммунизма [illegible] база [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

(ТАСС).

928 МИЛЛИОНИ 500 ЭЗАРИ ПУНТ КАЗАХСТАНСКИ ЯЛАТ

КПСС Центральни Комитетой СССР Министрий Советой боккха ловца баьккхар Казахстана берригача къахьегамхоша цар йоккха къахьегама котало лаккхарах — паччахьалкхенга ялат доккхара план кхоачашъярах. Даьхен амбарашка тессах 928 миллиони 500 эзари пунт ялат, цу даькъе кертера производствени культура — кӀа — 757 миллиони 200 эзари пунт, борц — 19 миллион пунт, дуга — кхо миллион пунт а йолаш.

КПСС ЦК-ас СССР Министрий Советой белгалдаьккхар, юрт-боахама производство дӀахо дегӀайоалара Казахстана къахьегамхоша кхы тӀа а шоай низаш кходерг ца хилярах, лаьттанцарей хьайбашкарен йоала продукташ дукхагӀа яхарех паччахьалкхенга йоккарен гӀулакха керда толамаш доахаргхилярах, дерригача халкъа юкъера коммунизм хьалъара гӀулакха юкъе шоашкара доагӀаш дола дакъа доацаргхилярах шоаш дог тийша хилар.

Казахстана къахьегамхоша КПСС Центральни Комитетагеи СССР Министрий Советагеи шоаш деннача рапорта тӀа белгалдоаккх, республика колхозашеи совхозашеи шоашта бизза фуна кхоачам баь хилар, колхозхоша къахьегама денаех ялат дӀаталаш хилар а хӀаьта кийта хьайбашта ялатафуражни фондаш дӀаоттаеш хилар а. Лаьтта леладара культура лакхъяр бахьан долаш да даьха толамаш. Казахстана КП ЦК-ас Казахски ССР Министрий Советой республика берригача къахьегамхой цӀерах доккха баркал аьнад ялаташ чуэцара новкъостал даьча ерригача вежарийха йолча республикай къахьегамхошта.

Казахстана юрта боахама къахьегамхоша, республика партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, берригача къахьегамхоша КПСС Центральни Комитетаи Советски правительствагаи дош денназ. Коммунистически партено гойтаьча айкха кхотабенна болча шоаш дӀахо а КПСС XX-ча, XXI-ча, XXII-ча съездий решенеш, коммунизма материально-технически база хьалра гӀулакха парте Программа кхоачашъяр дукъа тӀагӀертта къовсам лоаттабе.

(ТАСС).

СУХАЛБЕ КХАШКАРЧА БАЛХИЙ

ХӀара да массаш дала кӀезигаллуш латт кхашкара балхаш. Сийлахь-боккхача Октябра цӀей тӀакхоачача денга ялаташ чуйийца [illegible] гӀерт юрта боадама къахьегамхой. 108 эзар гектар хулача хьажкӀех 25-ча октябрага 16 эзар гектар кара чуэцана йисаяпар, 15 процент мара хилац ла. ДукхагӀа хьажкӀаш кхеча Наьсаре, Сунженски, Шалъа, Урус-Мартана районашка сеттара дукха я чуэцаи хьажкӀаш.

ТӀехкьарча икс кийнахьа 6660 тонн хьажкӀаш дӀачуэцнай ялат хьийдеча пункташка. Паччахьалкхенга хьажкӀаш йоккара план кхоачашъьяча Науруски Шелковски управленел совгӀа план кхоачашъяьа гарга ба Нажай-юртахой — 92 процент. Бакъда, дукхагӀа хьажкӀаш кхеча районашка хьалха [illegible] на лоха-м я хьажкӀаш [illegible] [illegible]. Цун кертера [illegible] [illegible] цӀенъелгаи дӀакхуьлленей [illegible] вӀаштӀехь ца даккхар да.

[illegible] балхаш йистедахара гарга гӀорта республика свекла лолерам. [illegible] даккхара долчарех 83 [illegible] чуйийна дьыйнад [illegible] мерза овлаш. Свекла чуэцара тӀехьадус Грозненски, Наьсарен районий Предгорненски хьокханеи боахамаш.

128 тонн мерза овлаш шекара заводе дӀачуденнад, ерригача плана 64 процент хул пунах.

141 эзар гектар гурахьа дӀадоа культураш дӀайийна яьнай, цунах 78 процент хул дӀае озачраца найсдийча.

Зяба лаьрхӀа йолча майдах 51 процент лаьтта аьла даьнад. Хургболча хьунъена лерттӀа гӀайтӀа еш дац Урус-Мартана, Шалъа, Шелковски, Нажай-Юрта управленей боахамаш. Зябь ахара балхаш 50 процент а кхоачашдаьлап цар.

1964-ча шера 26-ча октябрга колхозашеи совхозашеи ялаташ чуэцара, губрии ялаташ дӀадоаран зябь ахаран.

СВОДКА (ПЛАН ПРОЦЕНТАШЦА).

	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Зябь аьхар
Грозненски	593	78	86	61
Наьсарен	6822	68	64	46
Нажай-Юрта	1572	90	88	29
Сунженски	2279	52	75	60
Урус-Мартана	1427	70	82	40
Шалъа	1606	86	79	41
Колхозашкарен совхозашкарен Минпроизводства ерригаш	14299	79	79	50
Наурски	169	49	68	56
Шелковски	—	6	87	35
Минземводхоза колхозашкарен совхозашкарен ерригаш	160	32	74	30
«Грозвино» совхозаш	—	40	98	66
Консервни объединене совхозаш	—	—	62	72
«Скотооткорм» тресте боахамаш	1453	37	103	58
Предгорн. опытно-производст. боахам	408	68	77	33
Ерригача республике гӀолла оргкестр [illegible]	16[illegible]	70	79	51

ВАРАШТЕИ ГӀАЖАШТЕИ ХЬАДАЬННАД

Гурахьа дийначa ялаташ тӀа варашн Ӏаьсейн лехи ЭкажкъонгийЮртарча наха. ТӀадоалаш латта хӀа, мукх, кхьдараш доаду цар. Цу гӀулакха сагота бац отделене кулгалхой. Ялаташ хорадеш хьатой ба йоах управляюще. Бакъда, укх хьажарча сурта тӀа йоаллача виро хьы дар дуоц: «Хьахо ва овлаш а хеза дац сона. Ӏальнате дика ба соца отделене кулгалхой, царех ала хӀама дац са. Царна беха хургбар ва делаш, — яхаш дехар ду виро.

Доагадича сайна ӀовӀеидош дию дӀадоаккх гӀажаша шоаш тӀакхьочарра ялат. ХӀаьта а уж дӀаяха мукъа хилац хьахо Евлоев Султан.

Бехктоадаме оа беза цу гӀулакха боахе нел бараш.

И. Плиева сурташ.

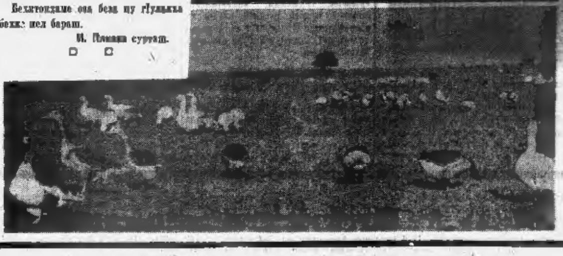

Октябра сийна

ТӀехкхоачашдаьд декхараш

Кхо бӀаь гектар гарга йоача майда тӀа хьалацдаьй хьажкӀаш тха механизированни звенос. ХӀара гектара тӀа 40 центнер фуалъяха хьажкӀаш хьалхе дьяна декхар тӀаийцар оаха. ТӀагӀерта къахьегаш хилар тхо сеаха гурахьа дика хьажкӀаш кхачъялла йолча хала. ХьажкӀашта хийхаиаьа гӀудакх деш чакхдаьлар тхо. Цунуьна дог цӀоаэдоаккхаш да хӀанз оаха даьха тоаламаш.

ХӀара гектара тӀара 65—70 центнер томараш а тӀехьа йола хьажкӀаш чуэц оаха.

Дика кийча йир оаха хьажкӀаш чуэцара. Цхьацарра аралдар хьажкӀаш хьакха кхо комбайн. Дика хьокдаьаш даха болабелар юкхьаьна дика тха звено члеаша бела комбайнера трактористи ХатуевгӀар Вахиди Мовлади. Дийнахьа 4—4,5 гектар хьажкӀаш хьокх цар агрегато.

Дика вӀаштӀехьъалъийнад оаха хьажкӀаш хьадехьаьаьга. Укхаза болх беш ба Грознерча статистически техникуме студенташ. Дийнахьа 8 тонн хьажкӀаш хьагулъю Крикунова Екатеринас кулгалдеча бухгалтерски отделене группа студенташа: Набережный Алексея, Ахмадов Вахас, Горлова Татьянас, Узаева Марияс, Катерпиллер Зинас, [illegible] Кхокхас, кхыбаш а.

Кхоалгха гектар хилаьл хьажкӀаш йисай тхо хӀанзчул тӀехьа гӀа чуэца евзи. Октябра деначa цӀейна сийлоеца [illegible] дазара 4—5 ноябре ерригa хьажкӀаш чуийца аха лаьрхӀад оаха. Тха вӀаштӀехьлургва вз ю.

Ӏ.-Хь. ЭЛЬМУРЗАЕВ,

Грозненски производственни управлене № 3 йолча совхоза бахьа дааргаш звенон кулгалхой.

ДОШ ЧӀОАГӀА ДА

Хьажлас Ӏа тӀаийца хиннача социалистически декхарашка хьажа а хьежа укх деношка деддеча Октябра 47 шу дизара цӀей сийна даккхара керда декхараш тӀаоца лаьрхӀар Карабулакерча кӀоарга бурув деттача контора коллектива. Масала, сквашинашта бурув тохара цхьайтта бетта план 7-ча ноябре кхоачашъе, планал совгӀа 1000 метр лоаман породана бурув тоха, къахьегаиь оасарле 0,5 процент лакхъе лаьрхӀадар цо.

Карабулакерча мехкадьатта декхарий дош чӀоагӀа хиларо хьахьокхаш да 10 бетта план 8 октябре кхоачашъяр. Ер шу доладелчахьа 40700 метр бурув тоха лоаман породана. Цу хана чулъ бурув тохара балхашка дӀабедар декхара чотах 30 эзар сом кхоадайд. 4 процент лакхъьяй къахьегаиь оасарле.

Октябра сийна тӀаийца социалистически декхараш кхоачашдеш къахьегама доккхий толамаш даьхад бурув деттача дукхача бригадаша. Масала бурув тохара шера хила 115 процент кхоачаш а хӀанз 1965-ча шера чоте болх беш я мастер Губин Николай керте детта коммунистически къахьегама цӀи лелаю бурув детта бригада. Шера планах 4570 метр а теха шера йола шиа задане 104,2 процент кхоачашъьяй Котоков Бориса кулгалдеча бригадо. ХӀаьта шера план укх деношка кхоачашъергйолаш я мастера Косовов Владимира коммунистически къахьегама бригада а.

Октябра цӀейна дика совгӀа кийчдаьй вон. Нанфилов керта деттача бригадо. Цо бурув техача 127-ча скважинера [illegible] йоакха хӀедж тхайн.

Сийлахь-боккхача Октябра сийна тӀаийца социалистически декхараш толамца кхоачашдара [illegible] тӀабохьийта хӀане къахьегаш а контора коллектив. ХӀаьта цо уж кхоачашдергхиларах шеко а яц.

И. ПАШЕНИНЬ,

Наьсарен производственни бурув боло [illegible] отдела [illegible] [illegible].

ДИКА ЧУЭЦ ХЬАЖКӀАШ

Даьича къахьегама йолаеаш дакъа боагӀа Октябра деначa цӀейна Сунженски производственни управлене Кирова цӀерахча колхоза къахьегамхой. Управлене хьалхарчарца баьннаб укх паччахьалкхенга ялат декха.

Даьхен амбарашка чутессай 500 тонн хьажкӀай. Хьинарегӏа къахьийгад механизатораша Байсаров Петра, Рухлин Александра, Журавлев Вячеслава. Дааадича хана цар чуийцар 120 гектара тӀара хьажкӀаш. ХӀара дениа хьалхеа кхаьна хьажкӀаш чуэцаш массехк «СК-3» яха комбайн хул.

ХӀанз Октябра сийна къахьегама [illegible] [illegible] 7-гӀа ноябре хьаттӀакхтаралохьа дерригa хьажкара балхаш чакхдахь лаьрхӀад колхозхоша.

Х. САНТОВ.

Ялаташ дӀадийна баьннаб

Укх деношка губрии ялаташ дӀадийна баьннаб Шалъа производственни управлене «Дружба» яхача совхоза шоллагӀча отделене [illegible].

Губрии ялаташ 400 [illegible] дӀалоац укхаза. Уж лаккхарча технина а дика а [illegible] механизаторанш Витали Хьашиев, Резанцев Петров.

Шоай къахьегама [illegible] сийлахь-боккхача Октябрьски революции 47 шу [illegible] [illegible] отделене механизаторанш.

Г. ЗАКИРОВ.

Хьалха латтараш

Октябра сийна лоручача яхьа дика къахьегама толамаш доахаш ю. Грозненски мехкадьатта чакхдоаккхача завода установкай коллективаш. Да тӀехьа дукхагӀа хул вилош продукци арахецара шт бетта план кхоачашъяь коллективаш.

Завода установкай коллективаш юкъе хьалха латтар [illegible]. Афанасьева кулгалду № 1 йолча установка коллектив. Коммунистически къахьегама сийлене цӀи йолча цу коллективо вилош продукци арахецара шт бетта план 10-ча октябре кхоачашъьяй, ноябра чотах хӀанналхьа арахийна продукци эзараш тоннаш я. Сийлахь-боккхача Октябрьски революце 47 шу хулача дениа цхьайтта бетта план кхоачашъе лерхӀ установка коллективо. Из за [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] къахьегама [illegible].

Дул дукха тӀехьа ца юсаш хиларо къахьегаш я [illegible]. [illegible] кулгалду № 11 йолча установка коллектив. Шт бетта план 16-ча октябре кхоачашъьяй цо, планах лаьрхӀачул совгӀа арахийна продукци эзараш тоннаш я. Иштта дика къахьегаш дукха коллективаш я цу заводе. Царна юкъе а шт бетта план хьайтта ва хьалха кхоачашъь ваи. Белетовас кулгалду № 10 йолча установка коллективо, из план 23-ча октябре кхоачашъь. Хадизов Султана кулгалду № 8 йолча установка коллективо. План кхы а къахьегама техники лакхъеш а ук коллективаш.

В. МАГОМАДОВ.

КЕРДАЧА-ЗАВОДА ПРОДУКЦИ

Къилбаседа - Кавказски совнархоза шекара промышленноста предприятеша укх шера ах миллион тонн шекар доаккхаргда. Из декхар кхоачашдеча доккха дакъа доаларгда шекар доаккхача Ставропольерча гиганто — Эркенъ Шахарски заводо. Ден-буса цу заводо чакхъяккха еза 50 эзар центнер свекла.

Укх шера сентябрь бетта хьалхьяьнача заводо хӀалало бӀаьи тоннаш шекара песок арахийцай.

ГАЗОПРОВОД СРЕДНИ АЗЕРА ЦЕНТРЕ ГӀОРГЬЯ

МОСКВА, 23 октябрь. (ТАСС-а корр.). Дукха эзараш километраш йӀаьха хургья Средни Азера Росси Центре кхаччалца йода керда газопровод. ХӀакзалца дуъ ден тӀа ца хиннача тайпара дукха газ — массехк миллиард кубически метр шера чаккъяргья цун цу гӀолла. Уникальни трубопроводана нийсъ яр дуненa тӀа кхы яц.

ТАСС-а корреспондентаца къамаьл деш газови промышленноста йолча Паччахьалкхен производственни комитета председатела заместитела К. Б. Смирнова доаш бир:

— Комитето могадаь «Гипрогаз» института коллектива кхоачашдаь балхаш, цар тӀа хьахьехад Средни Азе, Малхбузен Казахстана, Советски Союза тайп-тайпарча районашка эггара хьалха Росси Центре а хьоккаш Ӏалама газах кайда оцар нийса хилара технико-экономически хьокхамаш. Цухухьа хьалъе лаьрхӀах магистральни газопроводий бӀаьрча система. Средни Азе Центр аьнга условин цӀи тиллай цунах. Загли-Дарвазински, Байрам-Али, Учкыр яхача моттигашкара хьайоладургья из трасса. Хьалхарча юргӀаи система укх гаргарча шерашка йистеяккха лерхӀ. Цун производительность шера 20 миллиона кубически метр газ хургья. Цу газопровода шоллагӀа арӀа Белорусси Прибалтикеи кхоачаргья.

Средневзиатски газ гӀурна ниъ а бар СССР Европейски лаьттан тӀарча промышленни предприятешка, нах бахача цӀеношка лота дургья.

СОВЕТСКИ СОЮЗЕ ГӀОЛЛА

Къаьнача Зарядьера дворец

МОСКВА, 23 октябрь. (ТАСС-а корр.). Зарядьера готтица улица гаш дӀаиргья Москва карта тӀара. Уж тацдена цӀеноаш даьгӀача массехк гектар дӀалоаца йоккха гӀишло хьалъе йоланьй. Укхаза хьалъергья Европе эггара йоккхагӀа йола 6000 моттиг йола «Россия» яха гостиница. Прямоугольника хьисапе дола 12-эзар вӀаштӀардах цӀа Москва-хина гӀа дуп за 250 метр дӀоахал долаш хургда.

Бетонахи дингехи хьалъьяче Ӏальнате йоккхача двореца боабоахаргбоалаш хурацаргба маьарча Зарядье. Москва-Градостроительни совета могаьй «Россия» яхача гостиницага йода проезд, цун гонахьара майдаш ала-наци тоалла оттаь проект.

Овлаш тӀара араЙоаккхаргья Москворецки Набережни, хӀана чул вода а мерагӀа хургйола Разина цӀерах йола улица.

Зарядье латт XV—XVII бӀешерашка хьалдаь кулацни гӀорашни. Эрей зодчества уж бацкашна памятникаш ихедита лоар хӀа.

АВТОПОКРЫШКАШ ДУККАГӀА ЯХ

Шийнаш юхаметтаеттача Нижнекамски заводо яхаь шера автомобилий 350 эзар покрышка яха тоалъй. Индустриальни хьасапе ю царна ремонт. ХӀара кхо минут массаза йоал конвейер тӀера кийча шина арайоал. Кхы а 30 эзар километр лидъ [illegible]. Ерригa технологически операцеш автоматизаци яь я. Юхаметтаетгаль шина керда яр хьачарпа массехказа даргӀа хул.

Дукха за йоацаш шиноремонтники Ерригроссийски совещани хилар заводе. Покрышкаш тоалла йола ценномысси опыт дӀаӀоцаш РСФСР яхьча предприятешна.

МЕХКДАЬТТА ОТХОДЕХ ДАЬККХА УКСУСНИ КИСЛОТА

МОСКВА, 23 октябрь. (ТАСС-а корр.). Мехкдаьтта чакхдоахача Московски заводе юхеюсача отходех эггара хьалха уксусни кислота даьккхад. Из хьадар дукъа предприятешта балхлоша СССР Ӏилман Академе химически физика Института специалистанца цхьана опытни установка яьй.

Шера массехк эзар тонн уксусни кислота доаккхаргдолаш йоккха цех хьалъеш латт цу предприятеa. Уксусни кислотах шерра пайда эцаргба искусствени синтетически хьоасаш, гербицидаш, баьцовгӀаш сихагӀа дегӀайоалдира эша молхаш, кхыйола хоархӀаме продукци арахецача.

ДАРБАНЕРА МАЛАР

Наьха увахцӀено алраира йолча Киргизерча дукхача моттигашка тайп-тайпарча лозарашта дарбенаш дара кумыса пайда ийбу.

— Дукха кумыс хьеара гӀулакх республике вӀаштӀехьаьйалла башха дукха ца ю, — аьлар Киргизски ССР юртбоахама продукташ яхаран кийчъяран министра заместитела Мукаш Умаралиева АПН корреспондентаца къамаьл деш. — Шурий боахама цу дакъа ала уж массехк шера дукха пайда баьнаб колхозашеи совхозашеи. Кумыс дарбене хилар терахь а деш, из дӀеттача хьунъ гӀатта шурий литраш дур массехк кхоъ мех лу цунах паччахьалкхено.

Берий ясленка, бешамашка, столовешка, кафешка а тоаш а хьаьай хӀана кумыс.

УПРАВЛЕНЕ — КИБЕРНЕТИКА

ЛоархӀамаш доаш йолча ца книи новкъостаьца даь долча задачей сборникаш дӀадоьхьйташ да 350 предприяте. Российски Федераце совнархозашкеи организацеши. Машинаш еча завода кхоах пайда дукхагӀа минта энаргба, болхлой, материалаш, белаш мел эцаргъа, оборудованега мел бета байта беза коо промышленноста болхлошта.

(ТАСС).

СОВЕТСКИ СОЮЗА КЪАХЬЕГАМХОЙ! ШЕРАГӀА НОАРЖАЕ ДЕРРИГАЧА ХАЛКЪА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬ! ХАНАЛ ХЬАЛХА КХОАЧАШЪЕРГЬЯ ВАЙ СЕМИЛЕТКА ЯЛХАЛГӀЧА ШЕРА ПЛАН!

(КПСС ЦК ТӀехьехамашцера).

КЪАХЬЕГАМА СИЙРДА НИКЪ

Грозненски нефтемаслозаводе е шеклаьтта чакхдаккхача заводе рагахьа технолог вац Магомедов Шахби па воваш. Даим халагIа йоцу балха участок лоцуш ва иза. Шарахь балха опыт шиъ нокъостанаша дикка зIалуш хиларахь вовзаш ва из. Цуъ ёIарг ца кхоачаш е цо ца дукъ зIамига а доккха а хIаам йиса йоцуш ду цо болх беча участке, цундухьа даим тешаме я из участок, ахам дуьц Грозненски нефтемаслозавода парафин доаккхаш № 39-6 йолчу установка технологаша. Из нитта долаш а да. Ше балха веча дена цхьа моттиг мийсъалийтац цо ше бахьан долаш технологически режим толхаль е брак йола продукци арахийца.

ХалагIа йолча участке мара балха сецаш вац из ахаш безаме вуьц из кулгалхоша, цо шиъ балха опыт хьаьнна балхах дикка кхетадаьд тхо яхаш вуьц итташ болча технологаша. Массехкъа ахчан совгIаташ деннад. Сийлен грамоташ енцай, къахьегама книжка тIа дIа а яздеш тукхаза баккалаш хьажд. 1959-ча шера ВЦСПС Центральни Комитетор Сийлен грамота енцай цунна балха тIа дика къахьегама толамаш дахарах.

Массехк шу хьалха Грозненски нефтемаслозавода № 19 йолча установке технологаш ишаш болга хайра Шахбена. Из яр цу хана цу заводе халагIачарех лоархIаш йола цхьа участок. Цига вахя дика опыт йола оператор везилга хайча, ше цига балла вахаран хилвон кийча хилари хайтар укхо. Дукха ха алалехьа цига балха хьажвир иов. Магомедов. Ше балха хьалоцу дукха да нналехьа доахача къахьегама толамашца завода технологашта дIайовзийтар шиъ цIи. Дуьхьала 1963-ча шера балха юкъейихьай цо 8 рационализаторски предложени, цар пачхахьалкхена вовраш сонаш пайда бир. Российски Федераце 30 миллиард фоида дикка дахьа лоацарах 40 сом ахчан совгIат деннад цунна.

Ши-шерIа хьахулаш дац къахьегама толамаш, хьале гIерташ, тIаккхуйм куце дера, — боах цо. Укх шера болх бе йолаелир нефтемаслозавода парафин доаккха № 39-6 йола установка. Цига балла хьожавир Шахби а. Кердача установке тахка дезаш дукха дар. Цу дахкъе хьажар хзо цо леш къахьегаш бар рационализаторам, царна вукъе дар ер а. Укх шера завода беррийча рационализатораша балха юкъейихьай 420 рационализаторски предложени, цар пачхахьалкхена бен пайда 195,5 эзар сом да. ХIаьта духхьала Шахбе ше кийчьяьраш 14 предложени я, царех балха юкъейихьараш 8 предложени я.

Коммунистически къахьегамаи ударник яха сийлен цIи лакха лоттаца цо. ХIара установка технологашта юкъе хьалха ларагIа рех ва иов. Магомедов. ЧIоагIа доккха ду цо шиъ балха опыт дIа а луш ЗIмайна операторашта хIанз балха тIа хьалха латтабарех хилараш. Масала, царех цагIаа Мурдалов Александр. ХIана касста КПСС члений кандидатала вала кийчлуш ва Шахби.

Октябра дезача цIей сийна еше а этта лаш сиена тюрнаш тIехкхочийтиль цо.

Б. КОСТОЕВ.

МОСКВА КОДАМ БЕШ Я

23-ча октябре Москвера къахьегамхоша кодам бир авиационни катастрофа хиннача хана Белграх ахача гороза юхе трагически кийнача Советски Союза Маршалах Сергей Семенович Бирюзовах — КПСС ЦК членах, СССР Лакхехьарча Совета депутатах, Советски Союза Турналах, Югославе халкъа турналах, обороны министра хьалхарча заместителах, СССР Теравшерерча Милий генеральни штаба начальниках.

ГIьардоала я Союзий Цlен Колонни зал. Социалистически Даьхнин Коммунистически партей гешанерча дийий диккаьмна юхе ГIьардоалара хьалхара вахте дIахьош ба партей правительствай кулгалхой.

ХIара кхонкха минута хувцалу сийлен каравул. Караузе уттегIор бахьна бола пачхахьалкхени партийни деятехIам, военачальникаш. Шалкха а па хадаш закъанна юхе гIолла тIехбуал Москвера къахьегамхой, Советски Эскара тIемахой.

Цlеча майдан цIа хилар ГIьоардолара митинг.

Мавзолея трибуна тIа ба из дIаболлинга вIаштIехьдаккхара йолча пачхахьалкхен комиссе членаш, Коммунистически партей Советски правительствай кулгалхой, кхыбараш. Митинг хьайийхар КПСС МГК хьалхарча секретара Н. Г. Егорычева.

Митинге къамаьлаш дир КПСС ЦК члена, СССР оборона министра Советски Союза Маршала Р. Я. Малиновске, «Къахьегама байрах» яхача завода слесара В. С. Филатова, югославски делегацена хьоле латтача югославски халкъа эскара Генеральни штаба начальника Р. Хамовича, М. В. Фрунзе цIерахча военни академе начальника эскара инарала П. А. Курочкина.

ГIьардоалара митинг чакхъьалар. Маршала С. С. Бирюзова лакъа чу ухлаш йола урна Кремлевски пен болча дIа д йиха, кийчьача моттига чу дIачуоттаю. Из моттиг мемориальни доскаца дIакъовл. Похкий топпаш кхайса салют лу. СССР Пачхахьалкхен гимн локх.

Порраьнна волча советски оечальникна тIема ГIадалах сий а лен. Мавзолеяна юхе гIолла тIехбоал Москвевски гарнизона тIемахой, военни академашка доша барIарш.

• • •

...ГIьардоалаш кийчъь я Советски Эскара Центральни цIаной Краснознаменни зал. Кердача зиэаша хьелаль я авиационни катастрофа хинна бобальча советски тIема делгане члений а, хIаьта иитта ехача самолета экипажа члений а дехъий чудоац уйнаш. Хадалча тIауахаш ба тIехьара зекзар дIадалд бахьна Москвера къахьегамхой, Советски Эскара тIемахой.

9 сахьаьт 40 минути яьлча сийлен хадаьгте сеф Коммунистически партей Советски правительствай кулгалхой.

Трагически байнарий сий а ден пар чIоагIа кодам бир хале хиннача пар цIен а тахгарча а цIдага.

Советски Эскара Центральни цIеношкара ьмна ГIьардоалара кортеж дIадахар Новодевичье кашмашка цига хилар ГIьардоалара митинг. Из хьайийлар СССР оборона министра, Советски Союза Маршала Р. Я. Малиновске. Цул тIехьагIа къамаьлаш дир: эскара инарала А. А. Епишева, Москверчен Югославе стодицерчен къахьегамхой векалаша.

Митинге хиннараш дIабоалх байнараш дIабоахкача моттиге. ТIема ГIадалах тIеххьара сий ду байнарий. ЗалпагIа кхоаса топаш кхоес.

СССР Пачхахьалкхен гимн а локхаш кийчъьача моттиге ГIачуоттаю делегаце членийн вашмана членийн дехъий чудола урнаш.

(ТАСС).

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

1964-шера 22-ча октябре Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума аргIанара заседани хилар.

Ножай-Юрта района культпросветучреждений балха къахьегамхой депутатий моттигерча Советашца кулгалдара хьакъехьа деш дийцар Президиумо. ТIаьйнача Президиума сонам тIа белгалдаьккхад района юрта Советашца культура учреждениеш дукхагIа хулгя Iалаиндаь хилар: общественноста ницца хьалъьяй 11 клуб, хьалъеш лаги кху а 14 клуб. Культура учреждениеша вIаштIехьдаьккхад общественно-политически Iалашдамаи тохаех 1147 лекци ешилла, къаьст-къаьстача юрташка, хьайбаш кхобача фермашка докладаш еш, декцеш ешаш, концерташ уттадеш 34 агитбригада я районе болх беш.

Цхьабакъда, бахархой хьаштаиш доза Iалашдеш КПСС ЦК ноябрьски Пленумо дIадийхача бозраеи лац Iалашдеш а культурно-просветительни балха деш дола кулгал.

Дукхача клубийн библиотекайн болх просветительни эшаме ба, къахьегамхошна оасарле лакхьарен колхозий экономика чIоагIьарен дешаш шIегIа буваам болаш ба из болх; кхоачам боллаш пропаганда яц Iилманна баьагIдаьхначоаи юртбоахаме производства хьалха латтарий опытан.

Культурно-массови кхетамен балха юкъмоттиг а хилка дIаьттаия Iалашдеш культура учреждениеш. Къахьегамхошна хоаза пергIата культурни салоIа моттигаш хиннаш царех. ЦIенара ж тематически сайренаш. ДагIерта деале къовсам доаттабаш кулаьерча дына гIулакхаша дукьаль, советски хьалха вахара юкъе кердача гIулакхаш къахьегара тIехьа, шиъ бокъонаш айза ца Iеш, общественностан хьалхашкара шиъ декхараш а хIара советски сага довзаргдолаш советски законашта, коммунизм хьалъерий моральни кодекса чIоагIа пропаганда ледаш.

Культура учреждениеш бизза лоархIаш бен яц кхетаме балха кердача формай — культура, уназцIенош, быта халкъа университетий. Цу балха юкъеоаш хьехархой, медицински болхлой, юрта боахама специалисташ.

Культура цхьаца йолча учреждениешка во кийчъю гойтара агиташ, шиъ хана йоацаш а тахан арча деккарашта маьнцара йоалаш а хул из.

Исполкомашен культура учреждениешен кхоачамболлаш кра къовсам доаттабаш дIалаьхача замах юхедисача вочь гIулакхашка, нах чIоагIа дукхьалла бакъ балхах къехкараш, социалистически доаленна тIаккхувдарашта, каллалаьха бокъонаш теллаерашта — дукха истий кхувлараштa, хьал а кхелехьа ихалиах моьрж ухийтарашта, къаракъаш мелла, хулиганство, иштта кхыдола общественна дукьалара гIулакхаш лелодерашта.

Юстара ядача дукхача юрташка клубаш, библиотекаш яц, аьхки мара кино хьокхаш, наг-нагахьа мара бен бац кхетама болх.

Даиман йолча комиссей къахьегамхой общественни самодеятельни организацейн болх бахахоашта юкъера культпросветболх тоабара ледара тIалестабу Советий исполкомашца, цар балха эшшаш дола практически новкъостал дац.

КIезига йоахке ю культпросветучреждений болхлой кийсбараш цар кхетам лакхбаккхараш: 108 болхлочох специальни дешар дакадаьккха вахха дIа бодхлой дешара заведениешка лешаш 27 болхлой мара вац. Юхебиса берриге болхлой дешаш бац.

Культура гIирсаш хьалдара а вахача тайпара тIахьожам доаттабац. 3 шу да Чечил-Юх яхача юрта клуб хьалъеш латта, вIьлагIа шу да районера культура цIа хьалдаь ца доала, клубайн библиотекайн цIенохь ахаш мара дац ремонт яь Iин заведаль балхаш дара кийчдаьи.

Лакхехьарча Совета Президиумо моттигерча Советий исполкомаш декхарийла яьй бахача нахд юкъе беш бола культурно-просветительни кхетамен болх общественностен массазарча комиссейн новкъостаца чIоагIа тоабе, хIара юрта, хIара цIагIа, хIара производствени участка из чакхбаха. ТIадиллад общественни хьисапаш шерагIа юкъеккхьилга, йоккхийча юрташкен районни центреи культура, уназцIенош, быта университеташ вIашагIйоккхилга.

Республика культура министерствай кинофикаце Управленей тIадиллад культурно-просветительни болх вIаштIехьбаккхара района культура учреждениешта практически новкъостал делга.

Лакхехьарча Совета Президиумо иштта дийнад г. Гудермесе тIехьа да воаца бераш па хилийтари берашка телха гIулакхаш ца лелдадийтари дукьа беча балла хьакъехьара дош.

Цу дешо кхоачамболлаш тешо яц городской поселкови Советий исполкомаша, города административни органаша, хIаш а дертIа делабан цар бераша зуламаш делгеи уж тIекьа да воацаш хулеш дIадакккара болх. Кхы кIезигдуш доаца бераша законаш телхадара гIулакхаш цIендаштта дукмаш дай учреждениеий, предприятий, дешара заведений коллективашка. Цхьаболча кулгалхоша шоашта гушшехьа а ют дисциплина а законаш а телхаеш йола моттигаш, законаш телхалайташ дола бахьанаш дIадахац.

Общеобразовательни школаша терко яц берашта къахьеганца кхетам балара дешай, цхьайолча школашка дешархой производствени бригадаш вIашагIъехкаьц. ХIара къаьст-къаьстача бера башхалонаш миштай, цар дезал, дай, ненахьара гIоз миштаб ца хьоьнаш бу кIезгна болх.

БоагIача тайпара къовсам доаттабаь бераш шоллагIча шера дешере чу ца дисийтар дукьа. Дешара шоллагIча шера чувиса а царех дукха бераш дешарцара болаш дIабахьина а 453 дешорко ве школашка, уж харцахьа дед. аIалаькъе бовзара тIехьулуш хул.

Цхьацайолча школашка тоссабиэб классах араьха бен бола болх — вIашагIъелла кружокаш, болх беш спортивни секцеш яц. Цхьашаболча хьехархоша пионерски, комсомольски организацей гIулакхашца бувзаш делабац дешаракхетаме болх, дешархой дезалца хайре бувзаш бац. Дешархошта хьехархой балара болх кхоачамболлаш делабац профтехучилище.

Шенхаштара кхоачамбоацараш гучаяьлхад горсовета исполкоме берий гIулакх вIашагIъелламча комиссе балха юкъе. Комиссе шиъ болх чакхбаккхава кIезига новкъостах яц общественностагара — депутатий Советашкара, школай дай-ноаной комитеташкара, бахьа тIаьхьожам доаттабац профсоюзи, комсомольски, кхыча организацешкарча балха, бераш балханка дIатардара хиннаьча дезар дац, кхетадеча колонешкара цIадаьккхача берий гIулакхашта тIахьожам доаттабац. Комиссе терхам тIабакийтац берий гIулакха йола къахьегама законодательство, балха режими хьалаш предприятий, учреждений, организацей администрацега кхоачашъайтара.

Бераш да воацаш хулеш цар зуламаш делгеш, зулам лайташ дола бахьанаш хьалаш дIададара гIулакх боккхагIчар ху харцахьара хьехамаш гучадоалаьса, кийчдаь зулам на хилийтарга дика хьажап. Бераш дай зуламаш къоастадаьра тIехьарах.

ТIаьйнача сонам тIа белгалдаьйнна бераш тIехьа да воацаш на лелийтараш царга законаш техха ца дайтараш моттигерча Советашна бу болх тоабергбола гIулакхаш.

«Космос-49»

ТАСС-а хоам

1964 шера Советски Союзе сиргалъяхийтай «Космос-49» яха аргIанара Лаьттан искусственни спутник.

Спутника тIа оттаьй 1962 шера 16 марта ТАСС-о дIалхайкхаьча программага хьежжа космически лъесаленна дIахо тешкамба хьархIа йола Iилман аппаратура.

Спутника орбита тIа дьаккхий укх тайпара параметраш а йолаш:

— юххьанца гобеакхиа ха 91,83 минут;
— Лаьттан тIехен тIара эггара дукхагIа гаьна яьнна ха (апогеера) 490 километр;
— эггара гаргагIа йоль ха (перигеера) 260 километр;
— орбита экватора тIеэенгахьа мастара са 49 градус.

Спутника тIа оттальча Iилман аппаратуро, орбита элементаш ниьйса йистара йолча радиосистемо, приборашен Iилман аппаратурой беча балха хьакъехьара даржеш Лаьттан тIа Iочутелаш йолча радиотелеметрически системе йоаррамагIа болх бу.

Iочухуха хоамаш къестадеш я координационно-вычислительни центр.

☆ ★ ☆

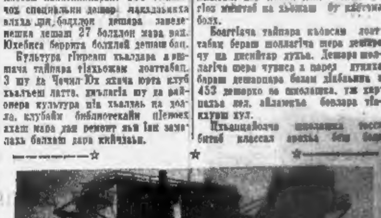

Колымерча дошув доаккхача прииска шкарча горнякаша из дукхача маьхера метала доала берригаш а тIахьийхаб Октября 47 шу дузача денга шера план кхоачашъъяра. Шоаш тIаьйнца социалистически декхараш кхоачашдара хьакъехьа укх денохка рапорт деннад Магадански областерча дошув лахарана.

Сурта тIа: хи тIа гIолли лелаш йола доше фабрика — драга наступлени еш я дешо полигонашта.

В. Кортобойникова сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛЕНИНГРАД. Тхьаьнтт шу сонгIа ха а Колтушшка И. П. Павлова Iилмай - биологически станци хьайийла. ХIаьа из цуй цIерах йола СССР Iилмай Академе физиологе Институт я.

Института деча тохкамашта юкъе эггара лоархIамегIара моттиг дIалоац генетикай сравнительни физиологех. Балхаш ду нердача хостамех а — радиобиологе, биохимически процессаш, иштта кхыча доакъошка.

Сурта тIа: нер чу кхача ахара физиологе лабораторе [illegible] профессор Александр Васильевич Соловьев тохкам беш воаллача хана.

П. Федотова сурт.
ТАСС фотохроника.

КЪАЬНАРА ГIИРСАШ МАССАЗА А ХIАНА ДАХ?

Эзараш шерашка латт хьалхара йоаний храмаш грабницаши, йоккхий крепосташ, гаванаш, каналаш, тIаьш, акведукаш, термаш, чхьагIар доаха моттигаш. Хана йоахаш иза кхачац адамий кулгаша хьалдь уж гIирсаш дехаде. МалагIа материалаш а хьалхарча мастераша пайда эцаш хиннарах?

Цу хаттара жоп дилар дукьа, СССР Iилмай Академерча естественна техникай истори Института векилагIа волча Iилман болхлочо Значко-Яворский Игора гул а я ь тохкам бьо гIирсаш доттача хана пагеусхийтача маркхалийн бетоней ин бIаь совгIаца образеца. Уж хьайIхьаь античност замалахьен мохерча бIаьшерашкаьм IаьрIачча форда йостада, Мацкбуэхи Грузе, Ерсий махка, Прибалтике хьалхьаьш греческий, римски, скифски, генуэзски, византийски, армений, турки, татарий, славянски гIирсашкара. Цуа совгIа цо Iоннаьй кхыча мохкамкара айта ши бIаьш ах бIаьш образец.

ДАМИ ЕТЪА ЛАТТА ХЕРСОНЕСА ТУРБАШ

...Къаьнара ши крепость — хьалхарча зодчейн гIишлонхойн гоьзаза пимитник. Царех цхIа хьалхьай шиъ занна хьалдагIарча бьъзагIча бIаьшерашта Херсонеса (Севастополь) лаьттанна, хIаьта шоллагIа ер—хах бIаь шу хьаьначул тIехьагIа Воспорски пачхахьалкхен столице Пантикапее (Керчь). Цу крепосташкара гопара турбаш хий чакхдоалаш яц, хIана аьлча уж турбаш хийттача хьаьха маркхал цIена кIир мара яхы хIана ца тохаш кийчбаь ба.

Из тайпа маркхал а хьекхаш дIашагIа кийтта мелча хина уттаю турбаш эллински Приене (ХIамига Азе) хий ухача орашка йийзкай, хи чу уж геттара чIоагIа хилар хьахьеккар дукха. Из маркхал шиъ доаттамсеш диналгеш дьлача чIоагIа тера ба дукхача къаьнарча гIирсех йоахкача хий ухача турбашта хьийкхачоа.

БIаьшере юкъеххаьчача хина тайн-тайпарча мехкашкарча гIишлонхошa теркалдаь хий чекх ца далийтара гIирсаш изы а дукхагIа чIоагIдеш йола халеш а теха маркхал кийчбар: Средни Азе ханалий шурех баьккха тIон бетташ хиннаб, Англе — чостерски вахча, Чехословаке — фуа шоп. Бехча маьха хIанаш я, цхьабакъда эффект а из зIамига-м!

ШОАЙ ЙОАЗОШ МИИСЕЛАШ ИСТОРИКАШ

Специалисташта йовзаш массехк тайпара кIир я, боаттаза аьча, дешна кийчъеш хина кийчъеши. Из а вож а — шаккха тайпа маркхалаш, пиршиша, хIаьла цементаш кийчьеш дIайохийт. Цхьабакъда, хица кийчъеш йола кIир дукьагIча дан юкъе дIайохийт хико хIана дергдоаца гIирсаш доттарга.

Маца гучальнай хица кийчъеш йола кIир? Специалисташ аргаш XVIII-гIа бIаьшере юкъеххаьчачул тIехьагIа. ХьалагIа гучальнха хица негаций?

Бхо эзар шу хила мег Бугски лиманна юххера Ольвие яха гречески город биала. Цига хьалбаьча юхе гIирса хьаьхачь штукатуркацара фена кийчъяь кIир гучальнай Значко-Яворскена. Цу хана хий чулоттаде аьнна городе хьалъьача IалаьнатеЙоккхача цистернана тIагIолла хьекхар массехк тайпа хица кийчъяь кIир я.

Ай-Тодор (Крым) мыса юххерча Харакс яхача крепостерча римски гарнизона термашкара маркхал, штукатурка, бетонни ийнах я йоалл хица кийчъяь кIир. Цулдухьа хиннай уж Iаламате чIоагIа я.

Цу тайпара кIир гIонна йолча материала меттел лоаьхый довальни майдаш, цистернаш, чхьагIар доаза чанаш, чхьаьрий даша дехха резервуараш хьалъеча хана античаи Боспорски пачхахьалкхеверча гIишлонхоша. Маркхалах отташ хиннай из сихагIа чIоагIболийташ йола хIамаш.

ГIИШЛОНХОШТА ЙОЛА ХЬЕХАМ

Стенхийна хьовсам доаттабаьча хьекара белгалонаш тIайолац ю уж античнини къаьнарча арий штукатурий ветеранаш — кIераш юкдара кIалхара лаьтта деттадуш дийнат мукш, лаьлача лаьттон оакъарон дин доататаш. Цхьаниц а из нагадай уж дехаде. ХIаьта, специалисташта хетачох, маркхал эзараш шераш чIоагIлуш лаьтачьа гIирса гIонная лелийна декаш а дана дехаш а цо дорий.

Миштта дисад уж ма доаш? Образецашта даьча тохкамаша хьахьекхад, нагахьа санна маркхалах техача кхыча кIамаел дукхагIа кIир хуле, маркхалехи штукатуркаех хьамелача кремназеца гале уж дукхагIа чIоагIдеш хилар.

ХIана кийчъеш йола штукатурка дукхагIча хана 10 пропентагара 30 пропентага кхачилиа кIир уш бола маркхалца кийчъю. Из бахьан дехаш довий-те атмосферни Iоткъам из кIезига дукьала оттадуш хилар?

ХIана а къоастадеккадац, маркхал заполнителашца чIоагIаучо хана йотташ йола хIамаш аIаман хоттадуш хуф е хилац. Ольвея (шиъ замна хьалхагIарча кхоъагIча бIаьшерене) Петербурген (XVIII-гIа бIаьшере) гIирсаш хьалдеш пенаш доттача юкъеухийтеф штукатурка юн маркхал тахнар — на кхета хилара доле хьаьттатешаш.

Михаил КАПЛИН,
АПН-а корреспондент.

КЕРДА ЗАМБИ

XIX-гIа бIаьшере чакхйоаллаш бахь болача паьха фургонаш кIайча колонизаторий гера карарча отрядашта тIехьа Замбиза яха хий а коаддадеш дIатIехьаьлар. Къилбаседан маххаш, Къулбехьен Африка а хьака, дошоца алмазашца дIадьий хургда аьна четаш шоаш са тедора кар. Цар оагIув хьаллоацаш яр английски правительства 1889 шера Замбезе ахача хин генахьарча территорешта кулгалдоа бокъо спира «Бритиш саут Африка компани» яха компанига.

«Покровительства» мелача совгIатех хамаршача къамаьлехь, хIаьта иштта кхерам тIакхоачийтаргбац ахаш телача тешамаха, африкански племенай баьччанаш цунах теша а тешаш шоай лаьттаниш халкъий царцIатош араьхьара тIабдьккараштa дIакара телаш йола соглашенеш йора. 1895 шера моах Замбия ахача шиъ къаьнарча цIерах а бехина, Къилбаседен Родези аьнна цIи яха болабебар английски завоевателя. Къилбаседенгахьа покоа енгя дагадехачча Сесиль Родса сийна.

Мехка доазонаш шоашта тоеча тайпара уттадора колонизатораша. Географически этнически белгалонаш теркал я цу еш. Дукха хана деца лаьтташ хьааьагIа экономически культурни бувзамаш толха я деш, дIанийсиелар доазонаш, хIаьта цуназ хьахила тараьи дар территориальни къовсамаш доазонаш тIара довнашь.

Лунда яха племи йийкъар Къилбаседен Родезенен Конгонен юккъе гIолла доауув а оттадаь, аьнма яха племя—Къилбаседен Родезенен Ньясаленден юкъе гIолла дIаув а оттадаь. Къилбаседен Родезена шийла чухь къоасттаьь Баротселенд яха протекторат йир моттигерча доалах доадаьа бокъо йоацаш лакхехьара кулгалхо — Латунга а волаш. Из бахьан долаш хIанз 70 гаргга тайн-тайпара племенаш ах мехка — бемба, лози, тонга, иле, кхиыраш. Английски колониальни Iаьдалаша Къилбаседен Родезера племенаш тайн-тайпара хиларах пайда эцар племенашта юкъе даим цIув безкара, африкански халкъашка, цхьана вIашагIа а кхийтта, колонизатораштa дуьхьала къовсам ца лоаттабайтар дукьа.

КIайча колонизаторашта Къилбаседан Родезера кораданзар е Iомавсадаь латта дошув я, е даьттах доахкаш алмазаш я. Цхьабахьда XX-гIа бIаьшере йолалуш укхаза хьайийлар цIаста рудa доалла йIайий моттигаш. ТIехьагIо иштта гучадьеккхар кобальт, даш, кинх, марганец. Цо юхь йолайтар ломашкарча ганзий промышленность дегIайоалабра, городаш хьалъяра, Европера нах дукхагIа чуболара.

Герзашкара интервенци вIашагIйоллаэрга дIадоао юхачеттаоттадо гIерташ, африканций доалакьарa лаьтташ доьла йолаелар «Бритиш саут Африка компани». Тхьовра деннa шоай лаьттанка баькача нaха лела даь хIаш кIайча фермерий доалахь дIаканавухар. Нагахьа санна лаьттана кIалхара рузкьаш корадача, бIарча къамаш кхычахьа даха дIахийтa дезаш хиннад.

Английски правительства 1924 шера «Бритиш саут Африка компанега» махках еций Къилбаседен Родезена доал дира бойло, хIаьте цо шиъ протекторат я аьнна дIа а кхайкийр. Цхьабакъда, ноккано шиъ доалахь дитар Iалаьмате дукха лаьтташи мехкара минеральни рузкъаш дахара йола бокъонаш, хIаьта цунаш цув акционерашта циилдеш кIезига а хилаш. Цаста рудникашта эксплуатаци еш йолча горнорудни корпорацешa хIара шера 7 миллион фунт стерлингагара 13 миллион фунт стерлингага кхачлаца арендан мах дIачутеа компане фондашка.

Массаза а шоай лаьттанка бахьача мехкарча наьха хьал хупшадалгазар «управляющи» хупиаевиизар аьнна. Колониальни Iаьдалаша лелаеча расови дискриминаце политико массайолча бокъонех бахьар африканцаш. Политически партеши общественни организацеши закона ев яхаш дIахахьайбора, профсоюзаш вIашагIйоккхийа дийхка дир. Хоржамашка дакъа лаца бокъо дулга боаркам боацаш йоккхийча имущественни образовательни цензашна дукьалале хулар.

Политически бокъо ца хилар кхы тIа а чIоагIIора экономически Iазапаца. Африканций алапел 10—25-зза чхкагIа хилар кIай бариех болча боллой алапеш. ДикагIа, хьалагIа дола лаьтташ дIахийцадар дукхах африканцашн шоашта чулоаттабеча бахa кхычахьара тIаххача кIайбарига. Цар кхыча мехкашка йоаха дIахьахийта тхьамка дора, «чубара» рынок дулхен шурийн продукташа IалашйIора. Лаьттан хаво толтадаьи коммуникацеш йоаваши йолча йо къаьа лаьттача районашкахьа дIатетебир африканцаш. Карттерче дакъе кар лелдереш, шоашта кхачанна лаьрхIа кхеа хьамкIашн масси мара йоалаш натуральни алнатуральни боахамаш да. Iаламаьте дукха налогаш еттар африкански фермераштa, хIаьта цанех аьъадола декъа пачэрий бейнанча шорашта дутта. ХIара шера моапайла бIаьш нах бовра юрташка.

ШоллагIа дунен тIом хиннaчул тIехьагIа континентера берриге нортамукъален къовсам айбаларо юкъе дийнбир Замби шиъ лоIам тIа ялхара тIехьара дика вIаштIехьбаьккха болам. 1950 шера хьахилар Замби колониализма Iазапа кIалхара цIеньаь мукъаиккхар дукъа къовсам лоаттабора декхар шийна хьалкхашка оттаеш йола Африкански кьйман конгресс(АНК) яха партиl Английски правительство цу сахьаьте, сихха оарцагIаьлар къамий-нортамукъален болам дегIабоагIмага юхатоха аьнна. Цу гIулакха дархIа 1953 шера вIашагIъеллар Родези Ньясаленда федераци, къилбаседана Къулбехьени Родези а Ньясаленд а юкъе а йоалаш. Федераци вIашагIйоллар эггара лаьйна Центральни Африке чуенна дунен халкъашта юкъерча горнорудни монополей лаьттув болаш дар.

Центральни Африка Iазама рузкъашта саккарий хьесие эксплуатаци еш йолча капиталистически монополешa федеральни Iаьдалашна ши-эи новкъостал дора африкански нортамукъален болам тоIабар. Эггара чьалха цу корпорацеех лархIа езаш я Къилбаседен Родезе цIаста рузкъашта эксплуатаци еш йола «Бритиш саут Африка компани» а хIаьта иштта американцашa тIахьожам лоаттабеш йола «Родезиан селекшн трест» я. цу тайпара «Англо-америкэн корпорейшн оф саут Африка» а Деррагача дунен тIа доаккхача цIаста провенкех 16 процент лу рудникашa. Замбе царгIато бахьан долаш деррагача халкъо лоаттабеча къовсама кулгалдеш я из вIаштIехьбоаккхаш а хиннар АНК африкхехьарча тIехьа лерда тIа 1959 шера Кеннет Каундас вIашагIъелла къамая лоIама вIашагIйоккхийтта парти (ЮНИП) яр. Парте шерра къовсам болабир расови дискриминацена дукьала, мехка бахача беррагача кхьатарра бокъонаш IалашъергIйола демократически конституци оттадара тIехьа, колониальни Iазап тIера дIададаккхара тIехьа. Колонизаторашта эггара чIоагIагIа бола кхерам из парти яр. Из ха хьатIакхоачача юкъа Замбе племенаш йийкъа лоаттара тIехьа. централизовании чIоагIа правительство вIашагIйоллара дукьала латта парти а хина дIайолаелар АНК.

1962 шера цхьадолча дакъе чухьара доал да Къилбаседен Родезена английски правительствагара бокъо яьккхар цига бахача африканцех болча наьха къамий-нортамукъален болам дегIабаро. 1963 шу чакхдоаллаш дIаьаьккхар къанпIоана федераци. 1964 шера январь бетта законодательни собранерча 75 моттигах ЮНИП-о 55 моттиг а йоаккхаш массаме юкъера хоржамаш хилар мехка. Мехка премьер-министрала вттар Кеннет Каунда.

Кеннет Дэвид Каунда вьяь 1924 шера, священника воI ва из. Шотландски мисси йолча школе юкъера образовани а яьнна, тIехьагIа цига преподаватель а переводчик а волаш болх баьб цо. 1948 шера денз политически гIулакхашта юкъе чIоагIа дакъа лаца волавенна К. Каунда дукха ха яллаьетьа АНК лидерех ваI хилар. Массехк шо дальнача гIолла парте кулгалхошкара барт эгIар бахьан долаш АНК-а юкъера хаа а ваьнна. Замбе Африкански къамая конгресс вIашагIъеллар ва. Из 1959 шера расистски Iаьдалаша закона не аьнна дIакхайкийр. хIаьта К. Каунда ше 9 бутт ха а теха набахта веллар. Набахтера аравалначул тIехьагIа вIашагIкхийттача къамая лоIама партена керте эттар К. Каунда.

Африкански халкъий къамий-нортамукъален болама проблемашта оттаьча дукккача дунен халкъашта юкъерча конференцешка дошаш дакъа лоацаш хиннав Кеннет Каунда. 1962 шера арадаьлнача «Замбе нортамукъа хургья» яхача книжка автор ва из. Лондоне Кеннет Каундас аьча переговорашка оттаьча конституце проекта дерда тIа укх шера 24 октябре Къилбаседен Родези шиъ лоIаме республика я аьнна дIакхайкийнь.

Баротселенда феодальни пачхьалх пайда я эцаш, английски правительство мохк шиъ дакъа бекьа гIертарах хIама хилазар. Замбе правительства вакалий Литунгайна дихьача переговорашка соглашени цьа. Баротселендийн Къилбаседен Родези бIарча кхьа пачхьалкхе а хинна шоай лоIам тIа ергIолаш. Цхьабакъда, колонизаторий вIаштIехьа дьалар Iалаьмате доккха федеральни декхар тоIакига Замбе правительствана тIаходаде.

Къоастадиза дисад «Бритиш саут Африка компанех» хурсолаеш дакъехьара дош а. ГIулакх сенех латт аьнча, из латт, из компани цIаста доахаш я йоациаш, цо шиъ доалаьхьа лаьтташ лоамашкара рузкъаш оахкаш йолча компанешка концессиге тIатоаш хилара.

К. Каундай правительства къьгта хьахкхайкадаь, рента эзара йола «Бритиш саут Африка компанеа» «бокъо ше лоархIаш ца хилар, хIана яьнча хIаьхьа бIаьшере чакхйоаллаш Англе мехкаш дIалушаора юзаеш уж хилара. Мехка минеральни ресурсаш хьахара йола еррига бокъонаш цийса хьаналех дола зонн оттадаьь Замбе правительства. Дуэнаш дар цIаста рудникашта национализаци ярa хьакъехьа дац, цу рудникашта эксплуатаци еш йолча кхыча мехкашкарча компанешна шоай доходаш цхьадоле дикъа «Бритиш саут Африка компанеа» ца я луш, мехка эксплуатацеста дукхаьа дIалаадаь да.

Замбе правительства яьча заявлени майIнах, капиталистически бокъо аькъаь, дегIаукарба мохк. Производства еррига средствашь аьлар Замбе президента, правительства тIахьожама кIел оттаергья. Индустриализаце программа тIа белгалдаь минеральни ресурсей йоаза пайда эцаргдоа обрабатывающи промышленность дегIайоагIилгеш. Укх шера март бетта К. Каундас дIакхайкадир мехка экономика дегIайоалаергIйола план оттаь хилар а цу планах 40 предприяте хьалъергхилар а.

Замбе арадьеца политика — из деблокех дIа ца кхетар, дерриа юкъе дакъа ца лаар, африкански цхьагIо чIоагIъяр, континентерча шоай лоIаме йоаца территорешка латта нортамукъален къовсам хьалаанар. Шиъ географически хьалах — португальски колонеш йолча Мозамбикни Анголайнен, Къулбехьен Родези Къулбехьен-Африкански Республикан расистски пачхахьалкхерашта гарга хилараx — уж территорешa нортамукъа яхара гIулакхка юкъе доккха дакъа лаца дезаш я Замби. «ГIаргIато екъаила йиш йолаш яц, хIаьта Африка деррига халкъаш нортамукъа далалаьла йолча хана вай пергIата хила йиш йолаш я дац, — аьлар К. Каундас. — Вайна генахьара праш пергIата йоаца пачхахьалкхеншaт хилар бахьан долаш вай шоай лаьргIато чIоагIа хургья. Цулахьа дехкар тIаэо вай воашта кхыча мехкашкарча шоай вежарашта пергIате йоалара новкъостал дар дукьа тIехьуш мел дар дIа аьнна».

Ю. УСТИМЕНКО.
(ТАСС).

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагIув, 27 октябрь, 1964 шу.

ХИЙ ДЕХКА ЛАЬТТА — ВАЙ ГАНЗ

Наурски район йоккха латтача зоних лоархIаш я. Терки чу хий хоьртта да, хIаьта цунах атта пайда эца йиш яр декъачу латтанашна тIоьдал чуйолийтара.

Районан территоре гIолла чекхдолу хIара боахаме чуотгаш къаьст-къаьста хьаресмаш а долуш дала Наурско-Шелковской канал. ХIоно дерригIача чиналанка хий лоаттаду хьатIадоаргIача шера хьуккъам лакхбара мел эш.

ХIара боахаме хиш дехкаш эзар гектар совгIа лаьтташ да. Хиш дехкар тха доне чIоагIа лоархIаме да, хIана аьлча ца Iалашду оргарача юртбоахама культурай хьуккъам лакхбеса.

Лаьттанаьта хиш дехкача хана пайда эттара дукхагIа ду лаьттанца тIоьдал соцаеш дилавча хиро. Ца хий мийса дулаш хилча, юртбоахама культурай хьуккъам 60 процент лаххлу.

Наурски производственни управлене боахамаца хиш дехкача лаьттанна дIаеш «белостая-1» яха гуракха ду кIаш хьажкIаши санна йола кеттера культураш. Хий баккъахьа дехкаш хилча хьажкIаш влаткийна дика хьайкъа ца Iеш, силоса мона гIад а дукха доалл цареx.

Уж культураш дIадоргIола ахаш хиш дехкара дика кийсадаьд Ленина цIерахча колхозe. Планах хий дилла дезаш болча 460 гектарах хIанзле а хий дилладa 420 гектара тIa. Лаьттах тIоьдал чуйолийташ дуллаш йола хий дехкаш а уллаза Рустамов Рустама кулгал деш йола специализированни бригада. ХIара дешe кхашка хул шоай сменни нормаш даим цкъа ахаззеш — шоаза кхоачаш еш бола Кудрявцев Дениса, Бозарев Iадлалий, Жуков Григоре бригадашкара дикагIа бола хиш дехкараш.

Хий дехкача боллоеx совнагIа укхаза болх беш я Ленинен бийсаннен цахаддаш кхацка хий ухийташ йола насосни станцеш.

Хий дехкара гIулакх дикагIа леладе баьнцаб ца лелалеча «Терский» яхача совхоза цкъоалагIча отделене. Укхаза планах хий дилла дезача 374 гектарах хий дилларaш 250 гектар совгIа я. Ленинен бийсаннен цахаддаш болх беш кхо станцеш а отделене.

Лаьттанца тIоьдал соцаеш кхашка хий дехкара гIулакх кхача тайпара леладу «Россия», «Красное знамя» яха колхозаш санна дола боахамаша. Масала, «Россия» яхача колхозе хий дехкаш цхьа сег мара вац. Цудухьа тамаш а яц планах 400 гектара тIа дилла дезаш дола хий дIано а 130 гектара тIа мара дилла ца хилар. Кхай тIарча стаце Iо а дхийса яза насосни станцешш кхоьIа дехкаш санна хий детташ йола установкаш.

ГIулакхаш вIашiтIеьхаш лаьттанца тIоьдал соцаеш дола хий дехкара план 50 процент мара кхачаш ца яьча «Красное знамя» яхача колхозе а.

Ха хьежац. Кхы а хьажкIаш дIадаргIолча кхашка а лаьттанца тIоьдал соцаеш хий дилла дезаш да управлене боахамаш. Цул совгIа, хий ца диллача даргахи социйн конслий бешамашка а. ХIаьта уж я тха 500 гектар совгIа.

Лаьттах тIоьдал чуйолийташ хий диллара болх эккаа лел «Грозненское» совхозошка а. Хий диллара план хIара боахамга дIахачийтай. Цар хий дилла дезаш а 500 гектар гарта конслий бешаман. Цкъабекъда, уж дIара а хий хьех беса а бешбац.

Лаьттанца тIоьдал соцаеш хиш дехкара йола хIанзле а чIоагIа терно а соаш да. Хий дехкача бовллоента юкъе шерра яхь йоарьдалиэ яргдац.

В. САБАНОВ.

Наурски хий дехкара система боакхалIа йола агроном.

Ишттa бац болх

Тха колхозe ирригационни сеть, ирригационни гIирсаш хьалдеш, лаьттанна планировка еш «Чечингводстрой» СМУ-3 я. Укх шера 500 гектара тIа планировка е оаш яр ца организаци. Цкъабакъда, 1 октябрь кхачанчалца йолла хана ца бола баьбац 127 гектара тIа мара.

ГIулакх тела хилар кхашта планировка сага теттара шерагахьлар баьхьа долаш хиана Iац. Кхы а дукхагIа хьаштдоалар да планировка теттара не эш хилар.

Хиш деца лаьттош лелладара системера ярш, масала, укх тайпара бокъонаш яг моллагIча участкана планировка оча хана цкъан оагIорахьара чуаете хулийт лаьтта, вешта аьлча айяна ноттанг хий хьадехкача гIирсагахьа ют, тела ноттанг — наисса декъа оагIорахьа. Цкъахана дича а кхоачашкъаза аргIоаца ца боьмо а кхоачашъац гIишлойхоша.

Масала, «Орешково» яхача участке планировк яь лашлар. Хий хьахийцача хана кIай юкъера буцъ багIа лаьтта шер ца дош дита хIинадар. ХIаьта ца участок Iохоачалучара цхьа гектар хилла дала лаьтта хий вIайда тIадахха а ца могаш дасар.

ХIанз цIаккха а ца хоаттабаьча тайпара чIоагIа кхоьсаш лаьттабу лаьтта леладара культура лахкъар дукха. Цудухьа тхона бо-башха ца хеташ дац пайда эцаза дусса лаьттех цу тIа йоархIаш тIаллаpx. Цкъабекъда, гIишлойхой даьсса дада лаьттан маргга кIезигагIа хилийтар дукха хьахьинга шоашта хала ба. «Орешково» яхача цу участке планировка яле аха мегаргдолаш 45 гектар лаьтта дар, хIаьта планировка яьча тIехьагIа 42 гектар мара ахланзар ца. ТIаккха вож лаьтта миче дахад? Из хий дехкача харшй дIоадзаза хиса планировка ца а ши 20—30 метр шерача оасах. Цу баьхнах 5 гектар гарта лаьтта ца охай доаддьд планировка яьча моллагIча участке а.

Нагахьа санна тха колхоза кхаш башха доккхий, 40 — 80 гектар йолаш мара ца хилара терхай беча, тIаккха дархIа хала дац, юрташкарча къахьегамхоштa оташ а пайдана а дола гIулакх ле дехкарийла болча дахьа бехкаx ца салаф мел лаьтте даса.

Хиш дехка лаьтта лелладара дехила ле ду хиш дехка пиналаш доахача хана деча тайп-тайпарча гIалаташен кхоачамбоацараш. Масала, «Орешково» яхача участка тIа хий дахийтача хана 10 — 12 гектар хилаш дола мега юкъера лаьтта вIалла хий диллаь йиш йоацаш хилладар. Из хиналд лаьттан ца лем боаххача хана эроситаль гIалат а вахьна калалла чура хий из хьадехкача турбай боарамга кхоачаш айде ца могаш диса хилар баьхьа долаш.

ЧIоагIа хьоваш хиннаб гIишлойхоша селха кхоачаш ца деш диса хIамаш баьхьа долаш. Дукхача участкашка кертехьа лаьттан лакхьа шердаллa а айдаза а даргдац. Цо тере хулийтаргьа хий дукхагIа хьадеца а лакхехьа гIолла Iодоача лаьттан тIа дахка хий ахийта а. Уж кхоачамбоацараш дIадоахалга СМУ-3 кулгалхоша дуккаш хьадоагIа тха февраль бетта деша, цкъабакъда, цар хIанзалца тIа даь а деш а цхьаккха хIама дац. СМУ-3 кулгалхоша, юххера а, кхетада мег, хиш дехка лаьттан шерадеш хий дехка лаьтта объекташ дика хилийтара хьалхара шоаш бехктоххаме хилар. ХIаьта ирригационни сеть хьакъчаь хана хIара цар мел яь брак цар шоаш дIадаккха оаш а я.

А. ЗАГОВЕНКО.

Шелковска производственни управлене Ленина цIерагча колхоза гидротехник.

Юрта боахама къахьегамхой! Маьогга дегIаккхувла хиш дехка лаьтташ леладелга, юртбоахама продукци алсамъяккхара йолча хиш дехкача лаьттай торонех дикагIа пайда эца!

КПСС ЦК ТIаьхехамашкара

ТIАХЬОЖАМ ЛОАТТАБУ АВТОМАТ

ЛаьрхIа дьоаш сег а воацаш производственни болх лелаш цеххаш бIарчча заводаши а вайна хIанз. Цкъабакъда, нийса, лоархIамера оаттхалаш кийчьеча хана хаддаза тIахьожам лоаттабе безa лаьрхIача бустамашкъа хьежна уж кхайтар дуккъа. Москверча станкоинструментальни институте хьаний станокаш тIa, автоматаш тIa дьаеш йола изделеш нийса йиста а царна тIахьожам лоаттабеш кьахинна результаташ белгалье а лаьрхIа йола пневмоэлектрически прибор.

Пневмоэлектрически устройства оатхалий партеш автоматически хьа а къоастайийа, оатхалга хьежжа кийчьаьча камера чу йохийт уж. Камеро, раковина цаIоралгаш санна хьаелла а лийн, оатхал шийна дIачуоз. Камера цкъа оагIуя оатхалал лакхагIа хургболаш нийсебаь ба. Оатхалан камера оагIонех юкъе соанегIа юхейсача моттиге фо чудохийт. ЛаьрхIача тайпара йолча оатхалан соньавнача моттигах белгаларча хана чакхвоал, дали тIехьара тIалаттача низо хьачутела кхыдача боарамера фо.

Камера оагIонехь оатхалан юкъе гIолла чакхдьаьнача фоьо болх бе йолайоалийт ше тIехьара тIабеча низах гамина дIахо бахийта атта йола электрически низ хьабеш йола чувстительни датчик. Хьалхарча лимер чура оатхал нох оагIонем камера пеная юкъера юкъ нийсъаь йолча шоллагIча камер чу йохийт, тIаккха кхоалагIчуча а кхы дIахо а йохийт. Оатхала фоннагах конфигурацеге хьежжа.

Бустамаш дьахача тIехьагIа хьахинна электрически сигналашка яьха йола дашеш боккъона миллиметрийн микронийн боараме нийсьаь йолча, оатхал нийса хиннайий хьаттьожхаш йолча прибораш чу йоагIа. Уж хьокхачаш кахата лента тIа дIаяздy.

ГIалат далийтача станока устройствах, из белгалдоаккхаш, цу цхьан ханна хоам бу пневмоэлектрически приборо. Цу тайпара, прибор бокъонна хьежж станокашна-автоматашна болх мишта бу, хIаьта теяха хIама хуле, станок—«бехке яр» соце аьле команда а лу. Сигнал теача устройства диспетчерга хоам бу из нийсъа сег воалавнаца варгаца кхаарах.

Автоматически станокашта шийгара тIахьожам лоаттабеш йолча приборега йиш я хьаштдолча бустамехи конфигурацехи йола оатталаш шин микронал тIех ца йоадийташ нийса кийчъьйий хьежа.

Александр ЧЕРНЫШЕВ,
инженер.
(АПН).

СИЙЛЕН ЦIИ ЯККХАРА

Коммунистически къахьегама предприяти яха цIи яккхара 1963-ча шера къовсам лоаттабе болаелар Грознера «ГАРО» яхача завода коллектив. ХIанз заводе болх беш ва 150 коммунистически къахьегама ударник. Из сийлен цIи яккхара хIанз къовсам лаьттабеш а заводера 50 процент къахьегахой ба. Ша шу хьалха шийх тилла из сийлен цIи лакха лелаеш а инструментальни участка коллектив. ХIаьта цу гIулакха къовсам лаьттабеш а сборочни, механически, литейни, иштта кхыча декхий участкайи коллективаш. Цар цахаддаш лакхъе шоай къахьегама оисарле, лакха деец завода общественни вахаре.

Завода коллектива юкъера дукхагIбарашна шоай тероналш а хьежа Октябра сийна йолча вахте а этта шерра йоаржаьй социалистически ях.

Планаш кхоачаш а тIаккхоачаш а ю токараша ии. Урусовен Кузминец, карусельщикаша ии. Лащиновен Залуласи, кхычар. 200 а кхы совгIа а процент кхоачашъю цар заданеш.

ЦIей сийна йолча къахьегама вахте эттаб 40 тонн хулача гидропрессашта сборка еш йолча нов, Власова кулгалдеча бригадера слесараш-сборщикаш а.

А. БЕНЬЯНОВ.

ХIАНЗ АТТАГIА ДА

ЛоархIамера кердадар юкъедиккъад «Старогрознефть» нефтепромысловой управлене цхьоалагIча промысла мехкдаьттахоша. Хаяп-Борт яхача гаьнарча участкара хьадоагIаш дола мехкдаьтта дусташ йола автоматически прибор кийч а дь 93 участкерча шоай групповой траппи установка хьаьй цар. ХIано хIара ах сахьат массаза дала резервуара чу а ухааш 6 метр дIоехала лехача рейкана мехкдаьтта доста дезаш. тIаккха еза запорни арматура цкъан резервуара тIара вожхан тIа ехна езаш вац оператор. Уж гIулакхаш хIано цунна хьалхара мехкдаьттехагазa дустача автоматически приборо кхоачашду. Мехкдаьтта гулдеш вот ча операторa ше цхьаи метте Iохайна ваггIоше а резервуара чу массa тонн мехкдаьтта хьал, турбашка мел газ ялай автоматически аппараташтех прибораштех тIа а хьежаш дIаязду.

Керда прибор кийчъярах бахха юкъедахьaрах дика къахьийтар керда техника промысла балха юкъеяхьара йолча группа, электромеханик нов. Головотина, мехкдаьтта гулдара мастера нов. Климова, газосварщика нов. Свищеева.

А. ТИЩЕНКО.

ТУВИНСКИ АССР. Укхаза болх бе йолаелла Ак-Довуракски асбестово комбинат.

Сурта тIа: Ак-Довуракски асбестови комбината обогатительни фабрика.

Ю. Бармина сурт.
ТАСС фотохроника.

БАХАЧА НАХА

Беттагара бетта селлалла кхоачашъю заданеш Гудермесски горсовета ремонтно-гIишлошъяра участка коллектива.

— Дукха бахаш да участка ремонтниккийн гIишлойхойа. Цар капитальни ремонт ю цIенойша, нах бахача цIенойшка газ чуехь, кхыдараш ду.

Дукха да йоаццаш автострадера Ватутина цIерахча улица тIа кхачачалца асфальтированни никъи тротуари бийха задани сенаар мастера Бекмурзиев Хьамзата. Болх белабелар. Ха ца лоархIаш низ да кхобени дика къахьийтар массане а. Шоашкарча механизмех дика пайда ийцар цар. Цудухьа втальча хана хьалза кхоачашийр задани. Ах километр наькъа тIа къегa баьлар асфальт, дехьен селлен тротуар хьй.

ТIехдика баьхаш дир наькъаш дехкача боаллона Земцев Петра, Абдулвахидов Нажмуддина, автогрейдериста Маковкин Василе, асфальтобетонщика Кочетова Валентина, кхычар. ХIара денна заданеш 150—160 процент кхоачашъю цар. Болх тIехдика а лаьрхIа дIабийцар комиссе.

Нах чубаха цIеной ЗIитта кийчдеш я мастера нов. Чубикова вуллакху гIишлойхой бригада. Геттера дика къахьегаш дукха кхаллад ба цу бригаде. Ранослонна розаш дехаш да цу дийна а бойн а опыт йола Мастераш, ба штукатурашк малярши нов. Навальнева Аленкина, Белозерцова Ася, Серба Люба, Целых Елена. 8 кьарнаь йолча цхьан цIагIена 4 квартира болча 3 цIагIена ремонт ей къа мидтa хьета деза дIагайтар цар. Бахархона болх ши ка берах денхха баргал къарр цaрна.

ТIехь-тIехьа дукхагIа нах чубахача здашенша сетевой газ чуехь Гудермесе. Укхаза къахьегама толламаца белгалбуьх мастер Владимир Алексеевич Дубравин корта лаьцна электромонтёра болхлой. ХIанз хьалха йоал бе йолаебейтай газ шийлен йола лунит шийха йолаш йоду газопровод. Цу магистралех дIатекна еxаь кхайта квартира йола Клубная улицагIара цIенош, Нефтяной яхача улицагIара 8 квартира йола 2 цIа. Хьинара къахьийтар газоэлектросварщика Мирошников Павела, слесарa Рабоконь Вадима, кхычар.

Шоай толамаш дозача цIийна детаду гIишлойхоша.

Ю. ВОЛКОВ.

Гудермесски партийни инструктор.

ДИКА ГIУЛАКХ

Массехк шу да Гудермесе хIара кварталех мастера ши хелара дика гIулакх хIадоладаь. Укх деноша цу денна хетаь собрани хилар машинашкъалой городерча клубе. Укхаза гулбенабар промышленни предприятешкара, гIишлой организацешкара мастераш, партийни профсоюзни организацей векалаш.

«Мастера сий бола декхар» яха доклад йир промышленнопроизводственни парткома секретара нов. А. А. Чайкина. Цул тIаьхагIа коллективаца кхетама болх бара бола цхий опыт йийцар локомотивни депо электроцеха мастера нов. Макаренко Афанасий Павловича.

М. СУРХОЕВ.

ДИКА ДIАДУВ ЯЛАТ

ГIуйрайна пхи-ялх сахьат даьача тракторий тата хоа Грозненски производственни управлене цхьоалагIча шурий совхоза яташка. Механизатораша дIадийнад 1800 гектар кIай муххи.

Трактористаштех сельщикаштех юкъе социалистически къовсам йоржай. ХIара лоралхьа дийнахьа баьча болх итогаш ю. Сменни норма кхоачаш ца еш цхьаккха механизатор вац. Вакъда, къаьстта дика болх бу Дерипин Михаила агрегато. Борт болча хьенос денна 40—42 гектара тIа ялат дIадув. Из норма 8—10 гектар совгIа я.

Дика къахьегама толамаш доах Хусейнов Мухьмада агрегато а. Цхьаккха ца дIадолац цо норма тIехкхоачаш ца еш.

Денна совхоза кхашка гуйран ялат дIадуваш 17—16 севалка хул. Цудухьа 200 гектарага кхаччалца ялат дIале дIаштIехьдоал шита хIара дийнахьа.

Совхозе 1700 гектара тIа аха деза лоба лаьрхIа лаьтта. Трактористана Артамонов Тихона, Чакальмин Петра, дийнахьа хIаране 10 гектарал совгIа лаьтта аьх.

Лаьтто сахьашекь а кхашка дIахкухь моттигера удобренеш. Цу гIулакха лаьрхIа вIашагIеяхкай механизированни звенош. Удобренеш кхашка дIаккхуьхаш а дIайоаржеш а дика болх бу Лымарь Владимира, Барабаш Николая.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

Ха тулийт

Гуйран дIадув ялаташ дIадер чIоагIа уйла тIадахийта. еада болча юртбоахама оттада лоархIамегIарча кампанех цаI я. Малташ дIадера дикагIйола, дIавадера ха тулийте тIадоагIача шерара хьуккъам дика хург ца бий аьнна хетадаза дезац. Цкъабакъда, из иштта хилар хетадеш бац Наурски производственни управлене «Россия» яхача колхозе. Укх шера 300 гектара тIа «безостая-1» яхача сортах дола кIа дIале дезаш а цу колхоза № 3 йола комплексни бригада. Из культура дIаера ха тулаш латт, хIаьта цу гIулакха бехк еш а ши бригада коллектив.

Вакъда, парех цхьанне а цхий 200 гектар гарта долча лаьтта мара лькц алаташ дIаделехьа еш йола обработка. ХIана а тIера хьажкIаш чуэцанза а вож майза. Ца йиш йоацаш вахна дате укхаза хьажкIаш чуэцанга а. Бригаде хьажкIаш чуэцаш я 4 комбайн. Чадаш кхоачаш еча. Ялаташ чуэцанга шоай ханнахьа кийч ца ярах комбайнаш хаст-наста болаш хилларца хул из. Холуш да механизатораш а шоай декхараш кхоачашдара дукха сагота ца хилар. 9 сахьат балалехьа болча хана болх белабац цар. ХIаьта боах баллаанца къахьегаш ха кIезига а хул.

«Дукха ха йоаццаш валаргIча тракторa тIехьа вахаргьа ца хьарца болх ца беш ах ди гаргта хьалекхар са комбайно — латхъ комбайнер Кесов Георгий». Из духхьашка хинна хIама дац бригаде. Цулухьа, тамаш а еаш а дикa гуракьа дIадув яьа 160 гектар совгIа мара дIа ца дер. Уж тайна гIулакхаш ца колхоза кхыча бригадашка а. «Сельхозтехника» объединене цахадаш тракторaш, комбайнаш, запасни частахаш ца лоаттаяр баьхьан доаш хинад уж гIулакхаш. — яьнна бехказа хала гIертар колхоза воккхагIвола агроном нов. Чепьков. Из бахьан долаш бахаз ших лоархIамегIарча хана совдатт дукха агрегаташ».

Цкъабакъда, хIанз из бехказол-я ма. Бахьанаш ца а лекхи лоархIамера ха ца тулийтаи гуйранара кIа ших деноша дIадийна малхар кертера дикхар ва колхоза къахьегамхой.

О. КОДЗОЕВ.

ДУКХА БЕРАШ ДОЛЧА НОАНОШТА СОВГIАТАШ ДАЛАР

1964 шера 18 августа хиннача СССР Лаккхьарча Совета Президиума Указ лаьрва а лацца СССР Лаккхьарча Совета Президиума цIерах 1964 шера 17 сентябрача ший Указаца Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхьарча Совета Президиума дукха берий долча ноанешта «Материнская слава» яха орденаши «Медаль материнства» яха медалаши енний.

ГОРОД ГРОЗНЕ СТАРОПРОМЫСЛОВСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Ийс бер а дьа хьалкхийнна ноаношта I степени «Материнская слава» яха орден:

Тугаева Нахаму Азаудиновайна — цIен-нана.

Барх бер а дьа хьалкхийнна ноаношта II степени «Материнская слава» яха орден:

Деллинова Пелагея Григорьевайна — цIен-нана.

Нурбиева Айшат Нацуевнайна — цIен-нана.

Табатчикова Мария Максимовайна — цIен-нана.

Зоурзанова Найхута — цIен-нана.

Ворхl бер а дьа уш хьалкхийнна ноаношта III степени «Материнская слава» яха орден:

Гросегова Сима Таймуразовайна — № 2 йолча санитарни-байнa даарий совхоза болхлочой;

Садыкова Умрайна — цIен-нана;

Чапаева Роза Алтамировайна — цIен-нана;

Шахадова Салав Пайзаловайна — цIен-нана;

Михидова Ават Абдурахмановайна — цIен-нана.

Ялх бер а дьа уш хьалкхийнна ноаношта I степени «Медаль материнства» яха медаль:

Газимова ПевтIаната — цIен-нана;

Дурдуева Шайна Эдилбайна — цIен-нана;

[illegible] Ухмайна — цIен-нана;

Мутаева-Бекова Тамара Залимхановайна — № 2 йолча гIишлой-монтажни управлене болхлочой;

Юсупова Басайна — цIен-нана;

Исхакова Рукъя Алаутдиновайна — цIен-нана.

Пхи бер а дьа уш хьалкхийнна ноаношта II степени «Медаль материнства» яха медаль:

Абубакарова Лайла Абубакаровайна — цIен-нана;

Бадашкова Сагав Магомедовайна — Грозненски горпищеторга № 4 йолча баьна даарий болхлочой;

Вахидова Тамарийна — райпотребсоюза болхлочой;

Жандиева Хакината — цIен-нана;

Мблиева Сацитайна — цIен-нана;

Нартоева БагIлат Эскиевнайна — цIен-нана;

Канаева Хадижат Тажудиновайна — цIен-нана;

Мамилова Хава Симбиевнайна — цIен-нана;

Накостова Бипена — цIен-нана;

Тагиева Дзарайна — цIен-нана;

Хабиева Зайнат Абуевнайна — цIен-нана;

Цускова Саудата — цIен-нана.

Гор. ГРОЗНЕ ОКТЯБРЬСКИ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Ийс бер а дьа уш хьалкхийнна ноаношта I степени «Материнская слава» яха орден:

Алиханджиева Зарнайна — цIен-нана;

Темирбулатова Iайшета — цIен-нана;

Хадинмурадова ПаьтIамат Сахгалиевнайна — цIен-нана.

Бархl бер а дьа уш хьалкхийнна ноаношта II степени «Материнская слава» яха орден:

Вахидова Буку Абуяздиевнайна — цIен-нана;

Габиева Iайпа Салтыевнайна — цIен-нана;

Дзакаева Зулайна — цIен-нана;

Дикаева Пациайна — цIен-нана;

Заранкова Машарайна — цIен-нана;

Мазаева Райхьанта — цIен-нана.

Ворхl бер а дьа уш хьалкхийнна ноаношта III степени «Материнская слава» яха орден:

Арчакова Фатимайна — цIен-нана;

Абубакарова Тойтайна — цIен-нана;

Абухаджиева Iашата — цIен-нана;

Актиева Тамарийна — цIен-нана;

Дахтуркова Левайна — милице районни отдела вневедомственни сторожевой охрана болхлочой;

Джабаева Тушмайна — цIен-нана;

Дикаева Зарайна — цIен-нана;

Мизаева Косена — цIен-нана;

Малаева Белийтана — цIен-нана;

Таштаева ПацуIаната — цIен-нана.

Ялх бер а дьа уш хьалкхийнна ноаношта I степени «Медаль материнства» яха медаль:

Амирханова Хьалифайна — цIен-нана;

Аушев Баьаудина Зайнапа — цIен-нана;

Батырмирзаева Уздига — цIен-нана;

Демлатова Любайна — милиции-коммунальни контора болхлочой;

Дениева Зайнапа — цIен-нана;

Дудаева Асмайна — цIен-нана;

Дудаева Махьмада Кхокхийна — цIен-нана;

Ипсуева Халишта — цIен-нана;

Муаева Амината — цIен-нана;

Юсупова Дашукна — цIен-нана;

Надирова Ледера — цIен-нана;

Музаева Месаца — цIен-нана;

Лобазанова Сапурайна — № 7 йолча гIишлой-монтажни управлене болхлочой;

Магомадова Нисуйна — цIен-нана;

Магомадова Сацитайна — № 2 йолча горбольница болхлочой;

Муратова Сатена — цIен-нана;

Мунадилова Жовзана — цIен-нана;

Олимова Аниза — цIен-нана.

Пхи бер а дьа уш хьалкхийнна ноаношта II степени «Медаль материнства» яха медаль:

Алиева Тамарайна — цIен-нана;

Алиева Халисата — цIен-нана;

Бекова Сепнита — цIен-нана;

Висаитова Зазейна — Грозненски хладокомбината болхлочой;

Ганиева Яхийна — цIен-нана;

Гарабиева Тужку Магомедовайна — цIен-нана;

Гуммаева Эсилайна — цIен-нана;

Дениева Тамарайна — цIен-нана;

Идрисханова Айлат Ахмедовнайна — цIен-нана;

Итуева Сокимата — цIен-нана;

Магомадова Аймата — цIен-нана;

Мальцагова Яхена — цIен-нана;

Мадагова Калишта — цIен-нана;

Мимишева Зайнапа — цIен-нана;

Мусаева Бушийна — цIен-нана;

Мусаева Асхьаба Марета — № 2 йолча столове болхлочой;

Мудаева Залпайна — цIен-нана;

Тутаева Алимайна — цIен-нана;

Хасанова Тамарийна — «Аргунский» яхача совхоза баьна даарий болхлочой;

Хабиева Аминтайна — цIен-нана;

Захаурзакова Айманепа — цIен-нана;

Эльбинзунова Нилайна — цIен-нана;

Эльбердиева Лизайна — цIен-нана.

Гор. ГРОЗНЕ ЗАВОДСКОЙ РАЙОНЕ ГIОЛЛА

Барх бер а дьа уш хьалкхийнна ноаношта II степени «Материнская слава» яха орден:

Бекова Махьмада Хьавайна — гулиле районни отдела вневедомственни сторожевой охрана болхлочой;

Бетербиева Айна Тераевнайна — ремонтно-производственни комбината болхлочой.

Ялх бер а дьа уш хьалкхийнна ноаношта I степени «Медаль материнства» яха медаль:

Малгаева Нурайна — цIен-нана;

«ОАГIОРА ДАЬННА МИНАР» ЮДОЖАРГДАЦ

Тхьоь хьалагIа бIаь шу долаьенначa город Самаркандe баьхна дукен тайп-тайпарча мехкашкара туристаш укхаза сурташ дахаьа Iац «оагIора даьннача минара». ХIара цуй сурт долчун кастта ца исторически дархIа йиш хургьа. ХIана, укхаза лоладеннад къаьнарча замалахьара йоккха гIишло цийсъара дола чоалхаера инженерни баллаш. Минара лакхал 33,5 метр да, цуй йозал 800 тонн хул.

Къаьнара минар тIехьарча итт шерашка гоамдал йоладелар. ХIана бухьиг цаI-ах метр оагIора а баьнинаб цуй.

Цкъабакъда, къаьнара минар Iо я лаьжаргдац. ХIана гIишлошкой болх беш ба укхаза. Лада гоннахьа цкъачъаьнкцаай цар. Кастта нийсле доладергда минар.

(ТАСС корр.).

Кавказера кердадараш

КОЛХОЗНИ ЛАБОРАТОРИ

«Турпалий гув» яхача Брымски производственни управлене колхозе болх бе йолаеннай агрохимически лабораториа. Цу чу оттаьча оборудоване, прибораш торо хургьай минеральни удобренеш пайда дукхагIа эца а уж нийса етта а йиш хургйолаш лаьттах азот, фосфор, калий, кхы йола веществаш йоаккий хьожаш анализ е.

Лабораторе артела къахьегамхошна агрономе лардаш Iомаергьа, знанеш лакхъергьа.

(«Советски Кубань»).

АГРОНОМ-ХУДОЖНИК

ДIайийна хIамаш лорав агроном йолаш болх бу Эмилия Васильевна Соколова Изобильненски производственни управлене. Соколова — лакхача квалификацех йола специалист, хIоагIа бевзаш тIабаха къахьег цо.

Эмилия Васильевнай кхы кIезигагIа безам бац живописица а. портреташ лату цо. Изобильненскерча живопись дукха езараша хьежар ду Соколовайна агрономал дита а дите, художника творчество карааца яхаш.

А, в, в, — йоац Эмилия Васильевнас ела а къежаш. — Со иттара хьалха агроном я. Сий професси сона дукха а еш. хьалкхь дича а из аз иттар а яц. Живопись а еза сона дукха. Цунга дIайохийт из баьхах сий дукха мел йола ха.

(«Ставропольски правда»).

КУРОРТ ТОАЛУШ ЛАТТ

ТIа-тIа кIезигалун латт Боржоме салаIа уха нах. Мехка массе а кхелингера бIаьш къахьегамхой, шоай ухалацIено тоа а ю, кердa низаш чу а деса, шоай мехка юха цIаух, кердача хьинарца дIабалабу болх. Цкъабакъда, салоIаш бараш кIезигагIа хиннабар аьна. Боржомски курорта болхлой къахьегаш кIезигбеннабаь. ХIано ца кхаьчай санаторешта ремонт яра, керда культурно-бытовой объекташ хьалъяра.

ГIоргъаьнна йолча Боржомски парке беранта а кхайнзрашта а пек ца бассейн хьалъе йоланый. Бассейна уллув хьалъеш латт дукхевойн, кафетераш, кердий кабинет. Пек цу бассейн шай еринна гIонна йолча посетителешна цкъана болх бе йолайоалийтаргьа хьатIайоаргIача курортни сезонах.

(«Заря Востока»).

Доазол дехьара

США ОБОРОНА МИНИСТРА ПРЕССКОНФЕРЕНЦИ

ВАШИНГТОН, 24 октябрь. (ТАСС). «Восход» яха советски космически кема-спутник сигалдахаро белгалдаьккхар шовзткъе итталаг1ча шерашка деш америкхошта хоьвш хиннар, белггала аьлча: ускорителий низий совле Советски Союзаг а, аьлар самарднйнахьа США оборона министра Роберт Макнамарас. Ракетин низий ч1оаг1алга кхиавча т1ехьайтса хинна США, цо аьрчох, дукха ха йоаццаш СССР-а гарга г1ортам хаттар, цхьабакъда, «Восход» сигалдаккхийтарца Советски Союз юха а телар.

«Дукхача саг1оахашкахьара ядерни низаш» в1ашаг1тохара аланий хьакъехьа ше дуйцаш, Р. Макнамарас ше дог тийна ва аьлар, НАТО мехкий «балха группе» уж планаш юкъахта ер шу чаккхдаллаш е хьат1ехула шу лоалуш йистедаргхиларах. Цо белгалдаьккхар, Малхбузен Германи цу низашка дакъа лацарца «ч1оаг1а хьалттолаш» хилар, х1аьта уж в1ашаг1дохкалга шитта хьалтдолаш къилбаседа-атлантически блока вож членаш а ба, йоахар цо. Цунца цхьана Пентагона кулгалхочо хьахайтар царна юкъе дукхача мехкашка дакъа лацийта лаьрх1а США ца хилар.

Ядерни герз кхы д1а ца доаржадайтара д1алаьраде этара хьалхара г1улакх да, аьлар Р. Макнамарас, ядерни тохкамаш цхьадолча доькъе дехкара хьакъехьа даь Московски договор. Цо белгалдаьккхар, ядерни герз д1ахо даржара процесс кхасоцаяра кхы тайпа г1улакхаш а чакхдаха дезаш хилар. Бакъдар аьлча, США оборона министра аланзар уж фу тайпа г1улакхаш [illegible].

Р. Макнамарас аьлар, «оборонага (США — ред.) д1ахьдар хьа[иллегибле]дачара финансови шера дукха совдоаккхаргда аьнна хетам вац со .укх т1еххьарча ш1ераш хиннача событешца хьежача».

Пресс-конференци йолча хана Р. Макнамарас тоьхан дукха дийцар Къилбехьен Вьетнамера г1уллакхаш, цхьабакъда, сатедеш долга керда х1амаш цхьанкха тайпа дуйна магавзар цуна корреспондента. Сайгонски правительство политически г1уллакхашта ч1оаг1а ца хилар бахьан долаш, аьлар цо, Къилбехьен Вьетнамера г1уллакхаш х1ана а ц1енхаитта хатт. Т1ема г1уллакхаш а цу тайпара «ц1енхаитта» да, аьлар министра д1ахо. Р. Макнамарас бакъдир укх т1еххьарча хана правительственни б1уннашта дукъала бен бола т1ем къилбехьенвьетнамски партизаний аьтту болаш хилар а цар шоай муг1арш дикка ч1оаг1даь хилар а.

РЕЗОЛЮЦЕШ Т1АЙЙЦАЙ

ТУНИС, 24 октябрь. (ТАСС). Самарднйнахьа саррахьа уххаза шийй болх чакхбаьккхар Туниса Социалистически дистуровски парте 7-ча къамак съездо. Арахьарча политика а парте эррнгача политика а дешаех лаьца резолюцеш т1айййцай съездо.

Арахьарча политика дешаех т1айййцача резолюце т1а йоах, Туниса арахьарча политика шийна хьалхашка оттадеш дола декхар да, республика лоIамн къамаи суверенитета ч1оаг1ъелга. Съездо д1акхайкаду Туниса партеи правительствии чакхйоаха блокех д1а ца кхетара политика х1аллоацаш хилар а, х1аьта иштта в1аши съй дареи, суверенитетеи, юкъарча хьаштий дукъе д1ахо а дерригача мехкашца барт-цхьоаг1он г1уллакхаш леладе лаьрх1а хилар а. Машар 1алашбаьеи ч1оаг1баяьеи барг ца хилар белгалдоаккх съездо, шоесале а ц1ендаь герз д1адаккхара, дунен халкъашта юкъе барт-цхьоаг1он г1уллакхаш леладара т1а а хьехаш.

Съездо д1акхайкаду шоай мехкаш кхыча мехкий империализмах муг1адахар дукъа къовсам лоаттабу Iарбий халкъаш дикка хьалаоацаш хилар.

Парте эррнгача политика дешаех т1айййнача резолюце т1а белгалдоаккх, «Туниса кхычва мехкий т1емеш экономически доал д1аддаккхара а х1аьта иштта экономикана планированн яра дарда т1а дег1аахара политикана а ч1оаг1аг1а раьза хилар. Съездо когаю мехка индустриализаци ярен хьала бе болх хургболаш йоаккхий торелаш алареш политика. Съездо лерх1, Тунисски экономика толаме дег1аахар дерригача халкъа юкъара хьашташ кхоачашдеш йолча паччахьалкхен секторах, кооперативни секторах, частни секторах тайпа хилар.

Частни сектор, йоах резолюце т1а, эргалхха лаьрх1ад Туниса партеи правительствай экономи[illegible] из хургйолаш.

Преми хьа ца эцаш йитай

ПАРИЖ, 23 октябрь. (ТАСС). 1964-ча шерарча литература дакъе ц1и хеза волча французски писатель Жан-Поль Сартра Нобелевски преми хьожаьйй, аьнна, арабаьнначва хевмаца цхьана, кхы дукха ца товш арадаьлар Сартра из преми хьа ца эцаш йитай, аьлла а. Фу бахьан долаш йитайол писатела из преми хьа ца эцаш?

Ше из преми хьа ца эцаш йитара бахьана хьакъехьа Ж.-П. Сартра укх тайпара къамаьл дир журналисташка: «Х1анзар[illegible] е Малхбузехьарча писателешта, е Малхбоалехьарча стронтивнцашта мара душ доацача саг1ата хьасане я Нобелевски преми. Из хьожаьяц, масала, Америка этара божахаг1ч1арех волча поэта Пабло Неруда. Шолхха а ц1енхаитта хьоахадаь дац йоаьонца из йоат1аш волча Луи Арагона из преми хьожаенга а. Ч1оаг1а хоьаьа ца хиллад волиц Шолохова хьожаяеаьа Пастернака преми хьожаяр а преми хьожаяь аьхха ца1 вара доаца советски произведени доаьаа дехьа арадаьнна кинкка хилар а...»

Лаьрхх1а яь протест

НЬЮ-ЙОРК, 24 октябрь. (ТАСС). Камбоджа массазарча низало салхан кепа теха арадаьккхача Кхерамалех Совета председательга дахьийтача письмо т1а хофи бир, американо-къилбехьенвьетнамски герзашцарча низий кхаь самолето 20-ча октябре Аллонг-Крес (провинци Компонг-Чам) яхача комбоджийски юрта дов даь хилларах. Ах сахьат гаргга ха яьккхай самолеташа маьрша бахача наха пулеметаш этташи бомбаш чуетташи, из дов деча хана йийна ши сесаги дикь бери а долаш барх1 саг а ва, човнаш яь барх1 саг а ва.

Камбоджа правительства, йоах письмо т1а, «ч1оаг1а протест ю, тха воахахой а царна гере теларашки нохкъостал деша берам а бехке а болаш тийшача бахах аьча шу кердача агрессена дукъала». Камбоджийна хетачок, сайгонски режимо американски империализмаца барта а йолаш из къилбехьенвьетнамски халкъа дукъала лоаттабу т1ом Камбоджийна кач боалабе г1ерташ д1ахо кийчо елга» хьаьта хьахьокхаш йоалча цу аулаверча агрессех бола бехктохкхам США-на д1ат1абуал Камбоджа правительства.

Ч1оагг1а барт-цхьоаг1о йолаш

СОФИЯ, 23 октябрь. (ТАСС). «Марксизма-ленинизмав пролетарски интернационализмав идеешта боарам боаццаш ч1оаг1а тешаме хилар» яха дешаш корте а латташ йоккха передовой статья а йолаш арадаьлар селхан «Работническо дело» яха газет.

Вай парта хила а хиннай д1ахо йолча хане хург а я КПСС-ана ч1оагг1а барт-цхьоаг1о йолаш, цун оаг1онна оаг1ув болаш, язду «Работническо дело» яхача газето. Болгарски коммунисташта, дерригача болгарски къахьегамхошта хов, алхха КПСС-а хинна ца 1еш, дерригача социалистически мехкашта, дунен халкъашта юкъерча коммунистически боаллойн болама, дерригача адамашта 1алаьмате боккхача лоархIаме бола ленински генеральни никь лелабеш КПСС хилар. Вай шин партена юкъе, вай шин мехкан халкъаштен юкъе масса хане хила а хиннад, х1анз долаш а да айкха, социаллий бувзамаш, долеш а шIакха дохаргдоаца, б1оь шерашка хьахинна, истори дуIашка ч1оаг1денна доттаг1ал, яхаш язду газето д1ахо. БКП-и КПСС-и барт-цхьоаг1о йолаш, уйла цаI йолаш хилар, вай мехкаш Советски Союзаца юкъера вошалий г1уллакхаш из ба вай толамашта. Болгаре Халкъа Республике социализман коммунизман котъаргхиларa бола тешам.

Вай парте шиъ этара хьелхара декхар лерх1, язду «Работническо дело» яхача газето статья чакхйоаллаш, д1ахо йоаьча хана а КПСС-ана цхьан муг1аре латталга, цунца, цун кулгалхошца барта йолаш болх белга, дунен социалистически системах дунен халкъашта юкъерча боламех барт-цхьоаг1о ч1оаг1ъяр дукъа, марксизм-ленинизми ц1ена лоаттаяр дукъа, оппортунизма масса форменна дукъала.

УРС ЦА ДЕЗАШ ЙОЛА ХИРУРГИ

КВАНТОВИ ГЕНЕРАТОРО Б1АРГАШТА ДАРБАШ ДУ

Сердало тела низ бола квантови генератораш «лазераш» медицине а кхаьчай. Нагахьа санна сердалон низ бола биткъига ц1ев б1арга овлан молаг1ча цхьан т1адама т1аберзабича, цигара цхьа моттиг йоагае а коагулированн е а, вешта аьлча ц1ий хьоасий в1аш1аг1хотта а йиш я.

Сердалон ч1оаг1ал кувца а кувцаш, коагулированн ешача боараме хургйолаш шиъсье йиш я. Б1арга чуъ хинна дестам массех сеанс йича доага а даь ц1ендаь д1адаккха йиш я, унах ц1ена моттиг хайра човха а ца ели.

Оптически коагулице нохкъостала йиш я искусственни б1арга ц1и хьоа, кхаъюсалла аьараеш е. ц1ийна 1увдалуш латта б1арга чура сосуд йоага а яь ц1ий социале. Из тайпа хирурги етта доа унахошта.

Одессерча Филатов Владимира ц1ерахча б1арга лазарийн дукха хьоасий терапеи Украински институте даь экспериментальни тохкамаш толаме чакхдаьннад, х1аьта из метод гаста клиникашка беча балха юкъе а йоаг1аргья.

Фотокоагулице метод керда корта хьабелл офтальмологена, урс ца дезаш йолча б1арга хирургена юкъе. Цуига сатувсам хиннав институт йилла академик Филатов Владимир.

(АПН).

Сакъердаме сайренаш

Ноха-Г1алг1айчен столицерча хьмехкашта сакъердаме сайренаш ю «Грознефтехимзаводы» яхача объединене технически кабинето. Эзар совг1а мастераш, операторах, бригадираш г1улбеннабар мехкдаьттахой культура Двореца зале «Йоаххача химера тха дакъа» яхача темах хиннача сайрене.

«Парафина хьоанала когаметта д1аболийта продукт» яхача темех къамаьл дир укххаза нефтемаслозавода № 40 йолча установка вонхаг1йолача оператора воь. Волошина.

Мехкдаьттахойн химикийн художественни самодеятельноста оттадьча концертаца чакхъаьлар тематически сайре.

«Химн — халкъа болха1на» яха сайре яьла мехкдаьттахойн химикашна хинна ца 1еш машинаш ераш, швейникаш, дахчах х1амаш ераш, торговле болхлой хилар.

К. ВИННИК.

НАЛЬХА ЙОАКХО ЯРА

Дукха ха ид бахача нальха г1улакх дара биро Грозни хьайнйла. Шийй торбних биза найха а эцаш д1ака д1абахабаьб из болх вов. Чуд Пето Иванович керте волча коллективо. Дукхача боаргаме телевизораш, радиоприемникаш, баьакьаш тега машинаш, велосипедаш, фотоаппараташ, берий машинаш а цун доала хьа Грозне бахача наха найхa эцаш.

Грознерча машинашьъа станцена ехкен Черноречье водохранилище йолчен керда хьалъьвча зданешка болх бен а прокатин пункташ. Пар чу балхаш деш болча биро болх лоьшка г1олла эсо вен-бийганна а эсо бетта а ювалита ц1аг1а лелае д1ахьу бахархоша закхе ц1ерах наха х1амаш. Царех боаьккхаш бола нах хана йоахахьта хьежжа ба.

Эттара хьалха бахача нальха г1улакх дара йола биро в1ашаг1йоллача хане кхоъ яара ца хиннача х1ана 40 пианина ба нига. Уж деронгаш а эшачо д1а а хьон йиаьх ха йистельача иза а лаьъаш ца халдеш бахача наха найха эцаш леладеш да. Цхьабакъда, царех 3 пианина вокзала юхерча прокатин пункте [illegible] х1а кийчдаьча ц1енонка латт, дукхача хьале делархоша найха а эцам. Иштта шоай закетера а йийе д1аболх уж, сахьатанца лоарх1аш боаг1а мах д1а а лийе.

Грозне бахараш дукхаг1чарна ховш да городе мел йолча паркашка, пионерий Двореце салоIаш долча беранта хехка берий велосипедаш, педальни машинаш йоага. Х1ана а т1ехьа йолаш я уж массанахьа а берий самухъа даккхара.

Укх деношка Комсомольски улицаг1а хьаеллаш я республике хьалхара фотоателье. Цу чу балхаш деш хургба эттара дикаг1а, говзаг1а бола мастераш-художникаш. Шароскопа чу г1олла хьежача боккъонца дийна долаш санна хеталуш нальха бес-бе[illegible].

Укх шерачул моста-ехочо х1ана хан аьшна дукхаг1а хургда хьат1ехулача шера Грознерча фонда т1а[illegible] латкаш, пилаш тамчанаш, иштта [illegible].

Ненотта дикаг1а бахача наха нальха диаг1ен атагIен хургдолча тайпара услугаш хилийтара ч1оаг1а йоалхо ю биро коллектива а цун кулгалхоша а.

А. ДОДОВ.

ЦХЬАНА Г1УЛАКХАШ ЛЕЛАДАР

Ч1ОАГ1ЛУШ ЛАТТ

ДЕЛИ, 23 октябрь. (ТАСС). Инде экономика доакъош т1а-т1а дукхаг1а чу а доаллаш, советско-индийски сотрудничествана керда толамаш корг1аувларе хьантъехьа ювцаш ду индийски газеташа.

Чуййна балхош деш да Советски Союза новкъосталца хьакъеш йолча Бжаки Суррвкчорерчеи Мадхья Прадеша штат) кхаь шахта.

Чакхдоаллача д1аахьачад Варауне (Бихара штат) мехкаьтта ц1енд1ю йола завод промышлении болх бе йолайолуйтаьга. Из завод торжественно болх бе йоладургьа хьат1абоаг1ача бетта. «Инде къамав прогрессана доккха беркат дергда Бараунара, — яхаш язду «Серчлайт» яхача газето.

А. ГИЗЕНГА НАБАХТА ВОАЛЛ

БРАЗЗАВИЛЬ, 23 октябрь. (ТАСС). Патрис Лумумба г1уллакх хьал а лаьца д1ахо хьош вола Антуан Гизенга лека а ваьа Жалеоаль яхача городерча аьттаьна ц1аллерча набахта чувелаво конголезски 1аьдалаша. Цу хьакъехьа хоам бу Конго Къамай парт1ахон совета коммюнике т1а. Колонизма оттабьраий новкъостала вийначва Патрис Лумумбанна лаар ле кийчлуш да конголезски 1аьдалаш А. Гизенгана а, яхаш белгалдоаккх коммюнике т1а.

Болх бе д1айолаенна Темиртаурча Карагандински металлургически завода хьалхара мартеновски кашк. Казахстана г1ишлоиъераиен металлургашна кхы цхьаьккха а балхадика толам баьккхаб.

Сурта т1а: хьалхарча шаьлкага хьожаш ва сталевар С. Рыжков.

Я. Турина сурт.
ТАСС фотохроника.

З1АМИГАЧА СЦЕНА АРТИСТАШ

Дукха ха йоаццаш Советски районе хилар 15 шера тайп-тайпара жанраш гойташ а 10 коллективо дакъа лоацаш а йола драматически коллективай хьалхара II-г1а тур. Искусства мах бераш боккха бовш т1обахар цу хьалара. Боккхийча наха, кагирхоша, хьехархоша, дешархоша хьалйиза яр зрителий зал. Хьалхара концерт оттадир дика чуловшаш болаш йолча С. Бадуева «Малхана массаш а хилац мовлат» яхача сатирически комедех.

Къьастта боккха толам баьккхар А. Арбиева кулгалдеча Ягункалински [illegible]. «Бакъвий-хьег1 хьо» — Х. Берсанова, «Декхаво х1ерах» — Х. Ошаева, «Моксалта т1еххьара ди» — А. Хамидова 3 пьеса оттайир цар. Иштта дика толам баьккхар эрсий меттала «Моксалта т1еххьара ди», «Абубешир» яха пьесаш оттаьча районе культуре. Ц1ен коллективо а.

Л. ГАДАЕВ,
Республиканий халкъа творчества ц1ен [illegible] методист.

Советски команда хьалха я

ТОКИО, 23 октябрь. (ТАСС-е спецкорр).

Олимпиада «балха дакъа» чакхдоалаш латт. Кхоана, 24 октябре, медалаш яхара т1ехьа къовсаш лоаттабергба говр-баьрена, цул т1ехьаг1а XVIII-г1а олимпийски ловзараш йистедаргда.

Х1аьта тахан ара ди советски спортсменашта белггала хилар. Массанена боккха кхаъ бар вай волейболисташа дошо медалаш яьар.

Бразиле командаца ловзача хана цхьакха дича а яра йиш йолаш бацар советски волейболисташ. Нагахьа санна ца хови а уж йийна баларе хьалхара моттиг чехословаке команда йоаккхар.

Дунен чемпионаш лоиа боаг1аг1ача тайпара хоац а дика а лайнар вай волейболисташ. Счет 3:0 а йолаш эшайир цар Бразиле команда. Дото медалаш чехословацки спортсменаша яьхар, бронзови яр — японски команда.

Тахан чакхъаьлар футболистий кхь а. Олимпиада чемпионаш хилар Венгре спортсменаш, шоллаг1ча моттиге Чехословакен кхоаллаг1ьар ОГФ-ен командана яьккхар. Говр хьовзара Римски олимпиада чемпион И. Филатова бронзови медаль яьккхар. Шийна г1оръьачача «абсентица» вар из, х1аьта а говро масех г1алат даро тедар спортсмена г1уллакхаш.

Вольни упражненеш дакъа г1алат доаьаш хьахьеххар Киеверча 29 шу дахьначва хьехархочо гимнастка Латынина Ларисас. 19,599 бали а яьккха Токийски олимпиада чемпион титул яьккхар цо. Дото медаль П. Астаховас яьккхар.

Олимпиаде кхоалаг1а дошо медаль яьккхар чехословацки гимнастка В. Чаславскас, бревно т1еча упражненешка котъьлар из. Шоллаг1ча моттиге вай Т. Манина.

Тахан берригаш г1адбигар вай фехтовальщикашта. Туранща хатарах йолча командин яхьа дошо медалаш яьар вай спортсменаша. «Дотув» Итале-мушкетераш тев «бронза» — Полышанен кхьачар.

Вай командана дошо кхо медаль яьккхар боксераша. Ипучлегкен доаьа долча спортсмена С. Степашкина эшайир филиппински боксер А. Вилланусва; финале французаа Ж. Гонсалеса хотвальар В. Лагутин. Хьалхарча рауиде немецки боксер Э. Шульц нокауте а вахийта олимпийски чемпион хилар В. Попенченко а.

Японски команда эшабаьча вай волейболисткаша дото медалаш яьхар. Бронзови призераш польски спортсменашка хилар.

Хьалха санна финале Америка командаца в1ашаг1кхийтар вай баскетболистош. Счет 73:59 а йолаш американцаш котбаьлар, советски команда дото медалаш яьхар. Кхоалаг1а моттиг Бразиле командана йисар.

Советски команда ветерана кинелпкина Шахлин Бориса 1алалмате чоалхане а дика а комбинацеш йир перекладина т1а. Цунна олимпийски дошо медаль елар, иштта дото медаль яьккхар В. Лисицке а.

Официальни доацаш очкеш лаьрх1ача советски команда американскичул хьалха яьннай.

ОЛИМПИАДА ЧАКХЪЯЬННАЙ

Японски столице шин к1ира хаьттар эттара йоккхаг1а йола спортивни ахь — 18-г1а Олимпийски ловзараш. Говр-баьрий ахь йистельначул т1ехьаг1а электронни музыка йоаккхаш, гургаш детташ къамаш стадиона т1а г1учаболл Японе императори императрицаш. 18-г1а Олимпиада хиннача мехка гимн йоаккх. Стадионе хьачубоаг1а токийски ловзарашка дакъа лоацаш хиннача 94 мехка спортсменаш. Царна юкъе ба официальни доацаш очкеш лаьрх1ача командин хьалхара моттиг яьккха [illegible].

Флагштокашка ураг1а йохийе Олимпийски ловзарий дахкеи — Греце, х1ана Олимпиада хиннача — Японе, 1968 шера из хургйолча — Мексика къамаш флагаш. Цу паччахьалкхоний гимнаш [illegible].

Дунен халкъашта юкъерча олимпийски комитета президента Эвери Брендедж д1акъовл 18-г1а Олимпийски ловзараш.

ТОКИО, 24 октябрь. (ТАСС-е спец. корр.).

[illegible]

Олимпиада чакхъяла яхьа 36 дисача хана СССР команда 608,3 очко да — 30 дошо, 31 дото, 35 бронзови медаль яьккхай вай команда; х1аьта американций 508,8 очко да — 36 дошо, 26 дото, 28 бронзовц медаль; В1ашаг1техача германски команда 325 очко да — 9 дошо, 21 дото, 18 бронзовц медаль. Японе команда 235 очко да — 16 дошо, 5 дото, 8 бронзови, Итале команда 181 очко да — 10 дошо, 10 дото, 6 бронзови медаль; Венгре команда 174 очко да — 10 дошо, 7 дото, 5 бронзови медаль.

(ТАСС).

МАЛА ХУРГВА РОССЕ ЧЕМПИОН?

ФУТБОЛ

Палбаха ба футбол езараш. Доккха ц1ей да цар «улицаг1» — 24 октябре Грознен Орджоникидзен городашка Российски Федерацо чемпиона сийлен ц1и лехара хьат1адоаг1ача шера «А» классе лоиа бокъе леккхараш йолча яхье лелнай 12 футбольни команда. Грознерча Орджоникидзе ц1ерахча стадионе ловзаргьа шоай метаха хьалхараш шоллаг1ен моттигаш яьха Орехово-Зуево, Уфа, Барнаула, Иваново, Курск яхача городий командаш.

Эттара хьалха Грознески болельщикашта б1аргаяйра «Знамя труда» яха Орехово-Зуеверен «Трудовые резервы» яха Курскерен командаш. Ловзар д1адоладалаехьа РСФСР футбола Федераце председатела заместитела вов. Осипенен Грознески подгрупна кертерча судахочо вов. Табаковен лоаьлни яхьашка котбоалларах футболисташта грамоташ командашта ц1е ялийн [illegible].

Цул т1ехьаг1а д1айолаелар хьалхара матч. Хьалхарча минуташка совле Орехово-Зуеверча командагахьа я. Наладдаш цхьаннена т1ехьа шоллаг1а йолаш атакаш ю цун футболисташна. Цхьарчоа шоай ловзар в1ашт1ехьдаккха магац курски спортсменашта. Х1аьта а хьалхара бургаш чутехар... «Трудовые резервы» яхача команда нападающий Батина (№ 10). Из хилар 12 минуте. Хьалха санна чоалхане комбинацеш еш, кадай лова «Знамя труда» яхача команда футболисташ. 23 минуте курски командина штрафной хьоахаь. Цох пайда эцар орехово-зуевски спортсменаша. Счет нийсъелар — 1:1. Хьалхара тайм чакхъьла цхьа минут эцаш шоллаг1а бургаш чутехар цар. Счет 2:1 йолаш, совле «Знамя труда» яхача командашта йолаш сатийла беш футболисташ.

Шоллаг1ча тайме б1аргагъя дика лова курски спортсменаш. Къьастта дукха хьалхе Батина, Басалаева. Хьалха цо 63 минута счет нийсъо — 2:2. Ваьаьа кхы 14 минут яьлча яха хьалха йоал Орехово-Зуевера командан. Ловзар х1аме кхоалаг1а бургаш чутехар полузащитника Синева (№ 15). Х1аьта а белгалдаьккха лова Курскера команда нийна кхо а дика ловзаш а кхерате а йолг. Къьастта кхерате, кадай, техника йолаш ба шуи нападающ[иллегибле].

• • •

Д1адахача к1ирандий нахьа [illegible] Орджоникидзе ц1ерахча стадионе. Цу дийнахьа арт1акарча ловзаре в1ашаг1кхийтар Барнаулера «Темп» Уфара «Строитель» яха командаш. Царна а елар ц1е йалийнаш сийлен грамоташ.

Юхьанца ахь дела из матч хьалхарча дийнахьа хиннар санна сакъердаме а дукха бургаш чуетташ а ца хиналга. Хьалхарча тайме цхьа гол чутехар барнаульха Федулова (№ 10). Кхы сет хувцац ца душ чакхъьлар тайм. Футболисташ салеI1а юкъ арабьалча шераг1а, найраг1а лова аьлар «Строителя» нападени. Къьастта дика лова полузащитник Зотов (№ 4). Дукхаг1а мел йола атакаш ю д1айолаш.

Х1аьта барнаульцаш шоаш котбаргхиларах тийша воаг1а лова. Из царна кхадийккхар уфарча футболистана. Матч чакхъьла кхо минут эцаш счет 1:1 хилар, из кхы хувцаллавар.

• • •

Ивановерча «Текстильщик» яхачеи Грознерча «Терек» яхачеи командашта юкъера бар къьакха къовсам ба. 1963 шера финальни нулье эттара хьалха лайнар Иваново городa команда, х1аьта вай футболисташ цу тайпарча лаьшка укх шера дикаг1а лова. Соахка «Терека» чоал ног оттабьрех я «Текстильщик». Из нет а йолаш чакхъьлар цу хана матч.

Пухухьа массано шоайла хеттар: «Ше ушаьр кхаденхаду хургхий-хьег1 «Терека» яхаш.

...Дехкьаа т1ехьаг1а кхо сахьат дальнад. Шоай дикаг1йола составе лоиа оттаьй командаш. «Терек» тахан лова В. Козлов, В. Капошнидев, Ю. Шкодин, Х. Данилов, Н. Бордовский, Г. Копункишвили, В. Косов, А. Жардев, Ю. Солнцев, Н. Дудиев, Н. Дьяченко.

Селхан санна дукха нах ц1алхха а хиннабац стадионе. Малхбузехьарча трибуна т1а хьаттеха йоал: «Терека» котале эш!» яхаш дешаш т1адоха плакат, кхычахь а йоахи футболистий дог уроттаделн йола плакаташ лоргиташ. Бакъда, цар а, салаш из хиларe, «шоай мехаш» а новкъостий даьхар «Терека». Цхьоллаг1ча минуте бургаш чутехар «Текстильщика» футболиста Михеева. Гаьнара таца штрафной бургаш бера ваахийтар вай вратара В. Козлова.

Счет нийсъе йиш йолча массех моттигах пайда эцаннар «Терека» нападающешна. Цхьаккха сурт доацаш, говза комбинацеш йоацаш лайнар уж. Къьастта дукха г1алаташ дера В. Косова, А. Жардева. Ниваг1а арадаьккха саг санна ловзар Ю. Солнцев.

Шоллаг1ча тайме цхьаькха а бургаш чутехар Михеева. Счет 2:0 хилар, х1аьта кхы ца хувцаь а магалзар вай футболисташта.

...Кхоачам хилавар эзараш болча футбол езараша дагадьлар. Соахка санна шоаш ч1оаг1аг1а боле хьахьеххар вай хьалхана.

Х1ало а деррига дайна дац. Цирз хургдолча ловзарашка шийй г1уллакхаш тоаде йиш я «Терека». Цхьабакъда, тренераша а футболисташа а ц1аьхха дицдалийта йиш яц котало йоаккхар корта боаца атакаш йоацаш хьаькъала лоша хар дола.

М. МУСИЕВ.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

Ладувг1а, хьажа

РАДИО: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (эрсий меттала); 6.45 — эшараш; 7.10 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор; 8.15 — «Сердало» газета оаг1онаш т1ара; 8.25 — эшараш; 8.45 — «Къона т1ехье» яха передача (г1алг1ай меттала); 16.05 — Радиоладувг1ерхой дехарахчах оттадаь концерт; 16.30 — керда хоамаш (г1алг1ай меттала); 16.45 — «Къонал» яха передача (г1алг1ай меттала); 17.00 — «Къилбаседа-Кавказа экономически вахар» яха радиогазета; 17.30 — керда хоамаш (нохчий меттала); 17.45 — «Коллектива кулгалхо — хьехархо» яха статья (нохчий меттала); 18.20 — керда хоамаш (нохчий меттала); 18.30 — Москвера трансляци.

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — «Поэта кхал» яха художественни фильм; 18.20 — передачай программа; 18.25 — Телевизионни кердадараш (нохчий меттала); 18.40 — Лоацаметражни фильм; 19.05 — Хьаьнача къахьегамца (г1алг1ай меттала); 19.45 — Наьсарен г1ишлоягъерхой болча. Репортаж (г1алг1ай меттала); 20.10 — киножурнал; 20.20 — английски меттала урок; 20.50 — телевизионни кердадараш (эрсий меттала); 21.00 — передачай программа; 21.05 — «Юхет1олле т1ех эккхаш б1аргкхийтта х1ама сана» яха телевизионни спектакль.

Город Грозне, Нахимова улицаг1а № 156 йолча ц1ег1а, 33-ча квартире вахача гражданина Медведев Николай Константиновичо суде дехкай, город Кузнецка, Хмельницки улицаг1а, № 10 йолча ц1ег1а яха гражданка Медведева Галина Андреевна шин йитарах дола доь.

Дош дувцаьрда Грознерча Октябрьски районе халкъа суда.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Шера фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-67-01; бахтаккхана секретара — 2-45-48; партийни вахара, промышленно, шайболхашен, письмай отделий — 2-25-72.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-67-01, ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революци проспект.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции.

С 00288. Заказ № 5132.